

Europos LIETUVIS

Nr. 15 (1652)

„AUSROS“ METAI

Londonas, 1983 m. balandžio 15 d.

XXXV

AMERIKOS KATALIKAI UŽ KUN. ALFONSA SVARINSKĄ

JAV-ėse išsivystė plati įkalbinto kun. Alfonso Svarinsko gelbėjimo akcija. Jis buvo 1983 sausio 26 suimtas už tariamą antikristišką veiklą.

Kun. Svarinskas, vienas iš Tūkiniųjų Tiesoms Ginti Katalikų Komiteto steigėjų, į trečią kartą eina Gulago kelius už Tiesą ir Bažnyčią. Jis yra atkalbėjęs 16 metų sovietiniuose lageriuose.

LKB Kronikos Nr. 56 skelbia, kad kun. Svarinsko areštas aktyviai žinojo, jog „sovietinė valdžia jaučiasi labai silpna, o Lietuvos Katalikų Bažnyčioje ir kiekvieno aktyvesniame dvasiškelyje mato mirtiną savo priešą“.

Tūstantiai Amerikos katalikų šiuo metu stundžia uždraudusius atvirukus sovietų ambasadoriui Dobryninui į Washingtoną. Juose reikalaujama, kad kun. Svarinskas būtų skubiai paleistas.

Atviruke rašoma, kad „Kun. Svarinskas tik praktiškai savo garantuotą teisę į sąžinės laisvę. Malonėkit jam leisti sugrįžti į pastoracinį darbą“.

Lietuviai platina šiuos atvirukus savo bet kokių parapijose, solidarizuodamiesi Lietuvos katalikais, kurie taip pat, reaguodami į kun. Svarinsko neteisėtą areštą, renka parašus po protesto raštu Andro povui.

Šalia įtakinga organizacija, veikianti JAV-ėse — Katalikų Lyga už Religines ir Civilines Teises — pasiuntė 26,000 atvirukų savo nariams, ragindama juos atvirukus pasirašyti ir pasiųsti. Vienas iš šios organizacijos direktorių pasakė: „Mes, kaip organizacija, kuri gina katalikų teises nebūti gėsmelėjami bei išjuokiamiems ar diskriminuojamiems už ištikimumą, negalime nuolat stovėti kai broliui katalikui už geležinės uždangos gresia įkalinimas trečią kartą už religinius ištikimumus“.

Vyskupas Vincentas Brizgys parašė laisvą visiems Amerikos vyskupams ragindamas, kad jie savo ruožtu padėtų kun. Svarinskui.

„Maloningai jus prašau priimti rezoliuciją už kun. Svarinską ateinančioj vyskupo konferencijoje“, rašo vyskupas Brizgys, kurioj kun. Svarinsko areštas būtų iškeltas kaip sovietų represijos pavyzdys prieš visus Lietuvos katalikus“.

(LIC)

SENATORIAI D'AMATO IR PERCY LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES TEMA

Sausio 26 d. JAV-ų Senate pristatydamas „Lietuvos Nepriklausomybės Dienos“ rezoliuciją, senatorius D'Amato (D/NY) pareiškė, jog būtina, kad Amerika pasiųstų aiškų ir stiprų signalą 3.2 milijonams lietuvių, gyvenančių Sovietų teritorijoje, ir kad mūsų vyriausybė ir toliau remtų Lietuvos nepriklausomybės reikalą. D'Amato ragino savo kolegas prisidėti prie jo ir išreikšti paramą „kovojantiems Lietuvos gyventojams“ ir „pasipiktinimą tebesitęsiančia Sovietų hegemonija Pabaltijo srityje“. Vasario 3 d. senatorius D'Amato pasmerkė kun. Svarinsko suėmimą kaip dar vieną „aktyvią“ Helsinkio sutarties pažeidimą.

Senatorius Percy (R/IL) vasario 16 d. JAV-ų Senate pasakė kalbą Lietuvos Nepriklausomybės Dienos proga. Jis prisiminė savo apsilankymą Pabaltijo šalyse 1966 metais. Jam grįžus į Maskvą, jį Kremliuje paklausė, ar jis vizitavo „mūsų vyriausybės Latvijoje, Lietuvoje ir Estijoje?“ Percy atsakė: „Ne, dėl labai paprastų priežasčių. Mes JAV-ėse nepatvirtiname, kad tie asmenys sudaro vyriausybę. Jie nėra piliečių išrinkta vyriausybė. Jie priėmė save ir savo valią ant laisvų Latvijos, Lietuvos ir Estijos gyventojų“.

(Elta)

TAIKOS PREMIJOS PASIŪLYMAS

Britų Berbo partijos atstovas Europos parlamente Alfred Lomas (Rytų Londono rinkiminė apylinkė) pasiūlė rezoliuciją, kad Nobelio taikos premija būtų paskirta „Greenham Common moterims“, kurios protestuoja prieš branduolinių raketų bazių steigimą D. Britanijoje. Visi septyniolika britų darbuotojų pasirašė pasiūlymą.

Pažymėtina, kad Alfred Lomas buvo vienintelis britų Darbo partijos atstovas, kuris balsavo prieš Baltijos kraštų rezoliuciją Europos parlamente, o jo rinkiminėje apylinkėje gyvena daugiausia senosios emigracijos lietuviai.

Antanui Repšui mirus, jo žmonai Stasei, dukterims, sūnui ir jų kelmoms reiškia gilia užuojautą DBLS Stoke-on-Trent Sk. Valdyba ir nariai

Lenkija

L. WAŁĘSA VĖL SUIMTAS IR PALEISTAS

Lech Wałęsa, uždraustos lenkų Solidarumo organizacijos lyderis, turėjo pasimatyti su kitais tos organizacijos veikėjais, esančiais pogrindyje. Apie tai informavo spaudą Danuta, Wałęsos žmona. Ji pasakė, kad jie aptarė dabartinę krašto padėtį ir suderino savo pažinimą.

Už pasitarimus su pogrindžiu, Lech Wałęsa galėtų būti saugumo organų tardomas. Bet karinės valdžios atstovas Jerzy Urban, Varšuvoje pasakė, kad „nėra tokio įstatymo, kuris uždraustų kam nors susitikti su kuo nors“. Toks susitikimas galėtų būti skaitomas nelegaliu, jeigu būtų planuojamas nusikaltimas. Bet jis pasakė: „Solidarumas nebeegzistuoja ir p. Wałęsa yra privatus asmuo“. Tačiau balandžio 13 d. L. Wałęsa buvo suimtas ir tardomas. Po 5 val. vėl paleistas.

Kaip žinoma, paskelbus Lenkijoje karo stovį 1981 m. gruodžio 13 d., penki buvo Solidarumo veikėjai išvengę arešto, ir šiuo metu jie vadovauja pogrindžio darbininkų koordinaciniam komitetui TKK. To komiteto nariai yra Bogdan Lis, Zbigniew Bujak, Władysław Haredek, Josef Pinior ir Eugeniusz Szumylo. Jie yra saugumo organų pateikiami.

SOLIDARUMO PROTESTAS

Lenkijos pogrindžio vadovybė, kuri buvo susitikusi su Lech Wałęsa, balandžio 14 d. Varšuvoje išplatino užsienio žurnalistams atsisveikimą, kurį pasirašė penki koordinacinio komiteto TKK nariai.

Jie kviečia į protesto demonstracijas gegužės 1 dieną, tikslu parodyti lenkų tautai vienybę prieš vyriausybę.

L. Wałęsa, kurio žmona buvo balandžio 14 dieną tardoma, bet paleista, atsisveikina nepasirašė.

L. Wałęsos žmona per tardymą pasakė milicijai, kad ji nieko nežino, ką jos vyras veikė per savaitgalį, kai jo nebuvo namie.

Abu grįžo į Londoną.

SOV. RUSIJOJE

SUĖMĖ PAGALBOS FONDO ADMINISTRATORIŲ

Sovietų KGB pareigūnai prieš keletą dienų suėmė Sergejų Chodorovičių, administravusį Aleksandro Solženicyno fondo Sovietų disidentams ir jų giminėms šelpti. Iš disidentų Maskvoje sužinota balandžio 10 d., kad S. Chodorovičius būte buvo padaryta krata ir jis buvo suimtas. Jis yra 42 m. amžiaus ir dirbo kompiuterių programuotoju.

SIBIRO PABĖGĖLIAI APLEIDO JAV AMBASADA

Sovietų religinės grupės 6 nariai, kurie gyvena JAV Maskvos ambasadoje penkerius metus, pagaliau apsisprendė grįžti į savo namus Sibire, turėdami vilties, kad iš ten Sovietų valdžia leis jiems išvykti į užsienį.

Lydiejos Vaščenkos, išvykusios tokiu būdu į užsienį, sesuo Ljuba pasakė: „Dievas yra mūsų puseje. Mes turime Jų pasiūlyti“. Jos motina Augustina Vaščenkė pasakė, kad apleidami ambasadą, jie labai rizikuoja. „Galimas dailtas, kad mus suims, pakelviui į namus“.

Su tokiomis abejonėmis pabėgėliai balandžio 12 d. išėjo iš JAV ambasados kiemo į gatvę.

DRAUGISKAS NIZITAS

Balandžio 12 d. į Maskvą atvyko buv. Britanijos min. pirm. Sir Harold Wilson, kuris Sovietų sostinėje buvo draugiškai sutiktas.

Sir H. Wilson yra britų valdžios remiamas organizacijos „D. Britanijos — Sov. Sąjungos draugijos“ pirmininkas. Kaip toks, jis yra Sovietų draugijos „draugystė su žmonėmis iš svetimų kraštų“ svečias. Todėl jis yra apgyvendintas specialioje dačoje Lenino kalvoje.

Britų delegacija, kuri šiuo metu lanko Sov. Sąjungą, yra taip pat Sir Fitzroy Maclean ir Mr. John Roberts. Jie susitiks su Sovietų pareigūnais, kuriems yra pavesta užsienio politikos reikalai, ir aplankys Taškentą bei Samarkandą vidurinėje Azijoje.

KLAIPEDA MASKVOSE STRATEGINIŠKOSE PLANUOSE

Savaitraščio Newsweek (1983.II.28) žinioms, Sovietų Sąjunga 1986-ais metais pradės operuoti keltų liniją tarp Klaipėdos ir Rügenės salos, Rytų Vokietijoje. Tais keltais bus pristatomi kariniai reikmenys, įskaitant traukinių vagonus. Vakarų žinovų nuomone, krizės atveju Maskva sugebės greitai sustiprinti savo pajėgas Rytų Vokietijoje, aplenkdamą nepatikimą Lenkiją.

(Elta)

ATENTATAS SOV. INTERNACIONALO KONGRESE

Balandžio 10 d. Alibufėros viešbutyje, pietų Portugalijoje, kur vyko Socialistų Internacionalo kongresas, tapo nužudytas dr. Issam Sartavi, Palestinos išlaisvinimo organizacijos PLO nuosaukis veikėjas.

Jis buvo atvykęs į kongresą ir ketino pasakyti kalbą Palestinos klausimu. Jam buvo leista dalyvauti kaip stebėtojų, bet Izraelio darbo partijos lyderiai Peresui užprotestavus, nebuvo leista kongrese kalbėti. Kongresui besibaigiant, viešbutio priangyje Palestinos teroristas keliais šūviai nužudė dr. Sartavi ir sužeidė jo palydovą.

Žudikas išbėgo iš viešbutio ir pasislėpė. Vėliau įtariamas asmuo buvo suimtas Lisabonoje. Atsakomybė už nužudymą pasiėmė Fath sąjūdžio revoliucinė grupė, kuri Damaske, Sirijos sostinėje pasiskelbė pareiškimą: „Mums malonu pranešti, kad mums pavyko įvykdyti nusikaltėlių ir išdavikų mirties sprendimą? „Grupė apkalta dr. Sartavi buvus Amerikos, Izraelio ir Britanijos žvalgybos pigiu tarnu.“

Dr. Sartavi buvo PLO lyderio Arafato bendradarbis, ieškojęs būdų susitariti su Izraelio Palestinos klausimu. Tas buvo nepriimtina PLO ekstremistams.

Soc. Internacionalo kongresas, kuris tęsiasi nuo balandžio 7 iki 10 dienos, svarstė socialistų atsakymą į pasaulio krizę. Darbotvarkėje tarp kitų klausimų buvo konfliktų trečiajame pasaulyje klausimas, sau gumas, taika ir nusiginklavimas.

VID. RYTAI

IRANO — IRAKO KARAS TĘSIASI

Iranas ir Irakas praneša apie sunkias kovas tebevykstančias tarp abiejų valstybių karinių pajėgų Amaro ir Taqeh rajonuose. Iranas sako, kad jų kariai užmušė ar sužeidė 4500 irakičių ir išlaisvino apie 60 kv. mylių iš Irako okupacijų.

Irakas, iš antros pusės, praneša, kad jų kariuomenė visiškai sutriuškino priešų ofensyvą ir tikstantį iranietį buvo užmušta. Abi pusės sakosi paėmusios per 300 belaisvių.

NAFTA TERSIA PERSIJOS ILANKĄ

Balandžio 4 d. Iranas atmetė Irako „ribotų palaubų“ pasiūlymą, pagal kurį neutraliems specialistams būtų leista sutaisyti Persijos įlankos naftos šulinius, iš kurių nafta veržiasi į jūrą.

Subombardavus naftos įrengimus jūroje, per pastaruosius 3 mėnesius nafta užteršė 7500 kv. mylių jūros paviršiaus, naikindama gyvūniją ir sudarydama pavojų pajūrio įrengimams kašymyninėse valstybėse.

Specialistai, susirinkę Kuvaite, tariasi kokiu būdu sustabdyti naftos veržimąsi, bet to negalima padaryti kol tame rajone vyksta karo veiksmas.

D. Britanija

LONDONAS NENORI SOVIETŲ FESTIVALIO

Britų konservatorių grupė Londono miesto taryboje sustabdė tarybos delegato lordo Birkeffo vizitą į Maskvą, kur jis turėjo nuvykti deryboms dėl Sovietų festivalio, kurį Darbo partijos grupė planavo 1984 metais Londone.

Konservatoriai pareikalavo sušaukti tarybos teisines komisijas posėdį šiam klausimui svarstyti. Meno ir pramogų komisijos narys R. Hughes pasakė: „Turint omenyje Sovietų režimo brutalumą santykiuose su mažomomis Sov. Sąjungoje ir aiškią okupacionizmą ir kašymyninius kraštus, mes neprisivalome to režimo atstovams leisti šokti mūsų krašte, kol jie neišmoks netrypti kitų tautų teisių“.

BRITANIJA TURĖS NAUJAS MONETAS

Nuo balandžio 21 d. Britanijos bankai išleis apyvartoti naujas auksinės spalvos vieno svaro sterlingo monetas. Jos yra nu keltos iš vario, nikelio ir cinko lydinio. Vienoje pusėje yra karalienės Elžbietos II portretas, o antroje — valstybės herbas. Šalia naujų monetų apyvartoje bus ir popieriniai banknotai.

NEGRAS — ČIKAGOS BŪRMISTRAS

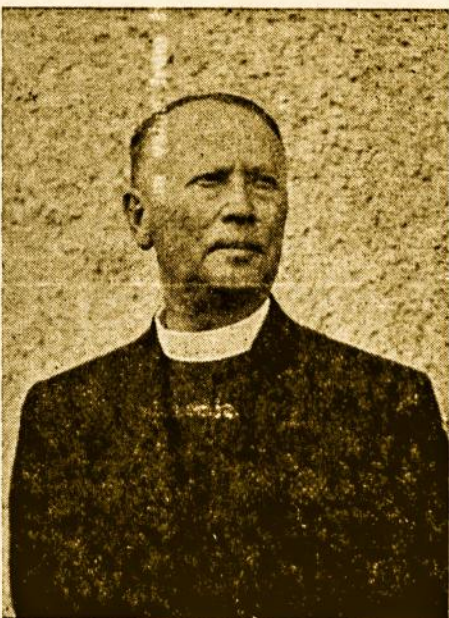
Balandžio 13 d. rinkimuose Čikagos miesto burmistru buvo išrinktas demokratų partijos kandidatas, negras Harold Washington. Jis gavo 52 nuosimčius balsus. Respublikonų partijos kandidatas buvo Bernard Epton, žydų tautybės milijonierius. Jis gavo 48 nuosimčius balsus.

Tokiu būdu Čikaga pirmą kartą istorijoje turės juodą burmistrą. Jis bus pakviestas į Lietuvos Dienas, kurios šią vasarą ruošiamos Čikagoje, liet. išeivijos sostinėje.

Mirė Prel. J. Gutauskas

Balandžio 10 d. Glasgove eidamas 87 metus amžinai užmerkė akis prel. Juozas Gutauskas, Skotijos lietuvių dvasios vad. visuomenės veikėjas, buv. D. Britanijos Liet. Bendruomenės Tarybos pirmininkas, žurnalistas ir poetas.

Gimęs 1896 metais įtvynių krašte, Lazdijų par., Seinė apskr., Juozas Gutauskas mokėsi Seinuose, Žitomire, Friburge ir Muensteryje (Vokietijoje). Nuo 1934 m. ėjo Skotijos lietuvių dvasios vado pareigas ir ilgus metus redagavo savaitraštį

„Išeivų Draugas“. Prieškariniais laikais laikėsi bendradarbiavo Ateityje ir Židinyje.

Dinbdamas visuomeninį darbą, kun. J. Gutauskas buvo suorganizavęs Skotijos lietuvių tarybą, 1940 metais — Skotijos lietuvių Lietuva gelbėti fondą. Įsteigus D. Britanijoje lietuvių Bendruomenės organizaciją, buvo išrinktas L.B. Tarybos pirmininku.

Kun. J. Gutauskas turėjo poeto sielą ir liuoslaikū rašinėjo eilėraščius. 1964 m. jo kūryba buvo atspausdinta rinkinyje „Žilam plaukui“.

Prieš keliolika metų kun. J. Gutauskas buvo pakeltas į prelatus, bet pastaruųjų metų, dėl susilpnėjusios sveikatos, turėjo apsigyventi poilsio namuose, Glasgove, ir atsikakti nuo visuomeninio darbo. Sekmą dieną, balandžio 10 d. rytą buvo rastas užmiges amžinu miegu.

Amžiną atilį suteik jam, Viešpatie!

SV. KAZIMIERO JUBILIEJAUS KOMITETAS PRAPLESTAS

Sv. Kazimiero Metų Komiteto Pirmininkas, inž. Vytautas Volertas praneša, kad kun. Algimantas Bartkus sutiko leisti į Sv. Kazimiero Metų Komitetą, kaip ryšininkas su lietuvių Sv. Kazimiero Metų Komitetu Romoje.

Sv. Kazimiero 500 metų mirties Jubiliejus bus atšvestas Romoje ir visame pasaulyje sekmadienį, 1984 m. kovo 4 d. Kun. Bartkus padės koordinuoti pasaulio lietuvių viešnagę Romoje.

Šimtai lietuvių iš viso pasaulio žada susirinkti Sv. Petro Bazilikoj Romoje tą dieną. Papiežius kviečiamas atvažiuoti Sv. Mišias ir tirti žodį lietuviams.

Kun. Bartkus Jubiliejinių Metų Komiteto įpareiguotas su Romu Keziu, Vytis Kelionių Būro savininku, pasirūpinti, kad lietuvių, atvykę į Romą galėtų patogiai drauge apsigyventi arba Villa Litwana, Lietuvių Kolegijoj, arba kitame patogiam viešbutyje prieinama kašta.

Tehninius kelionės reikalus ekskursijai iš New York'o tvarkyti komiteto pakviestas apsiėmė Romas Kezys su savo Vytis Travel Bureau, kuri randasi 2129 Knapp St., Brooklyn, New York. Telefonas 212 769-3300.

AUSTRALIJOS VALDŽIA IR SENATAS REMIA PABALTIO BYLĄ

1982 m. gruodžio 14 d. Australijos Senato vienbalsiai priėmė rezoliuciją, įpareigojančią Australijos vyriausybę kelti Pabaltijo laisvo apsisprendimo klausimą Jungtinėse Tautose. Gruodžio 17 d. Australijos reikalų ministras A.A. Street laisvą padėkojo A. Pociui ir B. Sauliui už Australijos lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos ir Pabaltiečių Tarybos išleistą „Žmogaus Teisių Dienos Atsisveikimą“. Jis pareiškė, kad Australija nepripažįsta Pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą de jure; nors Sovietų Sąjunga šiuo metu „efektyviai kontroliuoja Pabaltijo valstybę“, Australijos vyriausybė „jokiu būdu nelaiko Sovietų valdžios tenai teisėta“ ir „nemano keisti savo politikos Pabaltijo valstybių atžvilgiu“.

(Elta)

PASAULYJE

— Gegužės mėn. Vakarų Berlyne įvyks V. Europos tautos sąjūdžio organizacijų konferencija. Manoma, kad Kremliaus kontroliuojamas Sovietų Tautos Komitetas ir jo skyčiai satelitų kraštuose toje konferencijoje nedalyvaus. Maskva yra nepatenkinta V. Europos tautos ir branduolinio nusiginklavimo šalininkų nusistatymu žmogaus teisių atžvilgiu ir rėmimu tautos aktyvistių Rytų Europoje.

— Britų karo policija V. Vokietijoje suėmė keliis sovietų karininkus, kurie automobilį važinėjo netoli vienos branduolinės jėgainės.

— Vatikanas ekskomunikavo dabar Ispanijoje buvusį Pietų Vietnamo Hue arkivyskupą, 86 m. Ngo Dinh. Jis neteisėtai pakėlė į vyskupus tris kunigus. Tie kunigai taip pat buvo ekskomunikuoti.

— Kai kurie Argentinos generolai reikalauja buvusį prezidentą gen. Galtieri teisinti karo teisme.

— Nikaragvoj nužudyta El Salvadoro sukilėlių organizacijos viena steigėjų ir lyderių, 34 m. mokytoja M. A. Montes. Parizanu eilėse ji buvo vadinama komendantė Ana Marija. Paskutiniiais mėnesiais ji gyvenio netoli Managuos.

— Jugoslavijoje prekių kainos kovo mėn. pakilo 2.6 proc. Infliacija buvo 31.2 proc.

— D. Britanijos bankai nori, kad iš apyvartos būtų išimta maža vertės turinti pusės peno moneta, kuri apsunkina sąskaitų darbą. Pvz., suskačiuoti 20 svarų vertės puspenių krūvą, bankui kainuoja apie 7 svarus. O jų puspenių apyvartoją yra 2.536 milijardai.

— Pensininkas, buvęs Worthingo, D. Britanijoje, prekybos bankas, F. Wenham, savo testamentu užrašė 2.000 svarų vietinės aludės vedėjui ir patarnautojams, kurie per 50 metų kasdien ji aptarnavo alium, o paskutiniuosius jo gyvenimo metus teiki nemokamą transportą troškulini numalšinti.

— Britų Krašto Apsaugos ministerija atmetė 1982 m. Nobelio literatūros premijos laureatą G.G. Marquez kaltinimus, kad Falklando salų karo metu britų kariai prie vartavo ir nufekino savo priešus. Ypač kaltinami Gurkhas (Nepalo savanoriai) bataliono kariai, kurie, esą, pjaustė galvas argentiniečiams.

— Peru maodistai partizanai Andeano provincijoje nužudė apie 80 kaimėdžių, puolė Lucanamarca miestelį, uždegė pastatus ir žudė žmones.

— Anizomos observatorijos astronomai pastebėjo iki šiol nematytą naują galaktiką. Apskaičiuota, kad ji randasi apie 10 milijardų šviesos metų nuo Žemės.

— Rytų Vokietijoje vyksta tautautinė konferencija, kurioje nagrinėjamos Karlo Markso teorijos. 140 kairiųjų partijų ir organizacijų atsiuntė savo delegatus.

— Sovietų TASS paneigė Vakarų pranešimus, jog Gruzijos disidentė Nesi Shama neuri buvo uždaryta į psichiatrinę ligoninę, ten sumušta mirė sausio 22 d.

— Japonų min. pirm. Y. Nakasone griežtai paneigė sovietų užsien. reikalų min. Gro mykos teigimą, kad JAV laiko branduolinius ginklus Japonijos teritorijoje, todėl ir Sov. Sąjunga turi teisę turėti vidutinio nuotolio raketas Sibire. Tokiod pasitarimuose japonai reikalaujo, jog sovietai atitrauktų savo SS-20 raketas iš Sibiro.

— Anglas M. Ryder pastatė pasaulio rekordą, suvalgydamas svara jaunikių ungurių per 29.7 sekundes.

— Kinija griežtai protestavo prieš JAV nutarimą suteikti politinio prieglobsčio teisę kinų teniso žvaigždei Hu Na. Dabar laukiami na traukti visi sportininkai ir kultūrininkai ryšiai.

— 6.000 šveicarų, pradėję protesto prieš branduolinius raketas žygį Bazelyje, nužygavo į V. Vokietiją.

— Argentinoje „Malvinų dienos“ šventės ir kariuomenės paradas sukėlė mažesnių žmonių dėmesį, negu kitą dieną Buenos Aires įvykusios prieš vyriausybę demonstracijos, kurioms vadovavo praėjusio karo veteranai.

— Nukertėjusiems nuo karo Falklando salų gyventojams britų valdžia išmokėjo 2 mil. svarų. Iš viso buvo paduota 561 pareiškimams kompensacijoms gauti.

— JAV Harvardo universitetas suteikė garbės doktoratą L. Valensai. Jis nevykęs; suteikimo iškilmes, nes lenkų valdžia gali neleisti sugrįžti į Lenkiją.

— Londono Christie varžytynėse parduotas per karą pasižymėjusio karvelio medalis. Tas karvelis 1942 m. iš Danijos atnešė svarbią žinią, atlikęs 480 mylių skridimą. I. Pas. kare britų kariuomenės specialieji karveliai tarnyba vykdė 16.554 misijas. Tik 1.842 karveliai grįžo. Pastebėjus karvelius vokiečiai šaudė.

— Kremlius išspausdino 100 psl. propagandinę brošūrą „Kaip išvengti grėsmės Europai“. Tūkstantiniai egzemplioriai anglų, vokiečių, prancūzų, italų, ispanų ir olandų kalbomis bus platinami V. Europoje.

NAUJOS KNYGOS

BALTIJOS KRAŠTŲ POKARIO METŲ ISTORIJA

Neseniai pasirodė Romualdo Misiūno ir Reino Taageperos istoriografinė knyga kalba apie Baltijos kraštus: „The Baltic States: Years of Dependence, 1940–1980“. Autoriai – lietuvis R. Misiūnas dirba istorijos profesoriumi JAV Yale universitete, o estas, R. Taagepera, užima tokias pat pareigas Kalifornijos universitete.

Knyga buvo parašyta anglų leidėjui Christopher Hurst užsakius ir yra, lyg, Georg von Rouch knygos „The Baltic States: The Years of Independence, 1917–1940“ tęsinys. Tai pirmas toks stambus ir išsamus mokslinis veikalas anglų kalba apie Baltijos šalių politinį, ekonominį, kultūrinį ir socialinį pokario meto gyvenimą.

Aptartamosios knygos įvade autoriai pažymi, kad jie, kaip ir istorikas G. von Rauch, Baltijos šalis, dėl jų panašaus istorinio likimo, traktuoją kaip bendrą geografinę vienetą. Savo nuomonę pagrindžia tuo faktu, kad dabar pačios Baltijos šalys, labiau negu kad tarpkarinių metų, jaučia juos vienijančią bendrumą, kuris, savo ruožtu, jas išskiria iš Sovietų visumos. Jų bendrumą apibūdina, iš istorinės perspektyvos žiūrint, dar visai neseniai įvykių, skaudžių palietę visas tris Baltijos šalis: sovietų okupacija, kolektyvizacija, masiniai išvežimai į Sibirą, nacionalinės kultūros susovietinimas, rusifikacija ir t.t.

Be mihėtų bendrumų, autoriai pažymi ir ryškų skirtumą tarp Baltijos kraštų pokario meto vystymesi. Pvz., jei Lietuva išvengė politinio komunistų partijos elito „švarinimo“, tai Estijoje tas įvykis 1950 m., o Latvijoje – 1959 m. Be to, Lietuvoje sovietinimas turėjo esminių skirtumų nuo Estijos ir Latvijos jos sovietinimo: vėlesnis Lietuvos industrializavimas, vietinės komunistų partijos nacionalinė kadru sudėtis, (palyginus su Estijos ir Latvijos komunistų partijomis, kurių eilėse buvo daugiau rusų ar surusėjusių estų ir latvių, gyvenusių emigracijoje – Rusijoje, ir po sovietinės okupacijos sugrįžusių, ar tai Maskvos paskirti užimti postų valdymo aparate) ir reikia paminėti didelį Lietuvos Katalikų Bažnyčios vaidmenį nacionaliniame pasipriešinime, ko negalima pasakyti apie Liuteronų Bažnyčią Estijoje ir Latvijoje, kur, kaip kad teigia autoriai „ryškum su ilgalaikė vokiečių sprespauža, niekada nebuvo populiari vietinių gyventojų tarpe.“

Knyga sudaro 6 skyriai, atspindintys tam tikrą pokarinį laikotarpį Baltijos šalių gyvenime. Pats periodų suskirstymas yra originalus ir gerai motyvuotas.

Pirmame, įžanginiame skyriuje, autoriai pateikia trumpą Lietuvos, Latvijos ir Estijos istorijos apžvalgą – nuo istorinių ištaki iki 1940 m.

Antrasis skyrius, pavadintas „Karo metai“, apima 1940–1944 metų laikotarpį. Jame aprašoma Sovietų Baltijos šalių okupacija, po jos sekusi pirmoji deportacija bangą, karo pradžią, vokiečių okupacija ir sovietų sugrįžimas. Autoriai pateikia daug statistinės medžiagos apie ištrekimus, mobilizuotą karinį skaičių į vokiečių darbo stovyklas, o taip pat apie demografinius pokyčius aprašomose šalyse. Palyginimui, įdomu pažymėti, kad pagal autorių apskaičiavimus, Baltijos tautos po II-ojo Pasaulinio karo neteko apie 20%

savo gyventojų, kai tuo tarpu Vokietijai tik 5%, Sovietų Sąjungai – 9% ir tik Lenkijai priartėjo prie panašaus skaičiaus.

Trečiasis skyrius apima 1945–1953 metų laikotarpį, arba pokarinį Stalinizmo periodą. Jame ypač plačiai aprašoma nacionalinis pasipriešinimas Lietuvoje, o taip pat partizaninė kova Estijoje ir Latvijoje. Atvaizduota sovietų priverstinė kolektyvizacija ir jos pasekmės ūkiui, aprašyti suvaržymai kultūrinėje srityje.

Ketvirtasis skyrius pavadintas „Nacionalinių kultūrų atgimimas: 1954–1968 m.“. Jame atsispindi po-stalinistinis periodas ir po sekęs vidaus politinis atšalinimas, nesėkmingos Baltijos šalių pastangos kovojant už politinę autonomiją ir pengalės, stekiant kultūrinės autonomijos, autoriai pateikia daug konkrečių medžiagos iš to meto kultūrinio gyvenimo apie rašytojus, dramaturgus ir kitus meno žmones bei jų darbus. Padaryta Baltijos kraštų gili socioekonominė analizė.

Penktasis skyrius apima 1968–1980 metų laikotarpį ir pavadintas „Centralizacija ir Baltijos šalių „Sovakareizmas“. Jame pateikiama daug įdomių faktų iš politinio Baltijos šalių gyvenimo, aprašomos administracijos ir jų vadovai. Analizuojama demografinės ir socialinės tendencijos, (gyventojų natūralus prieauglio mažėjimas, vartojimos moralės išsigalėjimas, Vakarų įtaka ir t.t.). Aprašoma Baltijos kraštų ekonomikos pirmaujantis vaidmuo Sovietų Sąjungoje ir su ja susijęs naujas reiškinys – aplinkos užteršimas. Išsamiai aprašyta pogrindžio veikla, spaudiniai, teutinis – religinis judėjimas Lietuvoje ir neramumai Latvijoje bei Estijoje.

Baigiamajame, šeštame skyriuje, autoriai pateikia įdomias hipotezes apie galimą tolimą Baltijos kraštų vystymąsi. Knygos pabaigoje pateiktas 16 lentelių su statistiniais duomenimis, bibliografinis sąrašas ir abėcėlinis ieškomų žodžių sąrašas.

Nors knygoje gvildinamos įvairios Baltijos kraštų gyvenimo problemos iš politinių, ekonominių, socialinių ir kultūrinių pozicijų, reikia pripažinti autorių nuopelną, kad jiems pavyko dinamiškai sujungti šios aspektus ir parašyti vientisą mokslinį veikalą. Knygoje gali pasitaikyti kai kurių netikslumų apie pokario meto Baltijos šalių aktualijas ir tai visiškai suprantama, nes dėl didelės spaudos cenzūros Baltijos kraštuose ir negalėjimo pasinaudoti pirminiais šaltiniais, saugomais specfoduose, autoriams išsilo sunkus uždavinys, naudojantis antriniais šaltiniais Vakaruose, atkurti kuo galima tiksliau Baltijos gyvenimo paveikslą.

Ginčytinas yra Baltijos kraštų kovos už politinę nepriklausomybę palyginimas su separatistų judėjimu Baskijoje, Welse ir Bretanėje. Nei viena iš minėtų tautų nebuvo sukūrusi tokios galingos valstybės ir neturėjo tokios valstybingumo istorijos kaip Lietuva.

Baskai, apie 580 m., po pralaimėjimo savo žemių ir vėliau, valdant Navaros, Leikarų gotams, dalinai buvo ištumti iš savo Kastilijos valdovams, Baskija tapo autonomine provincija su ypatingomis teisėmis (fuerosis), kurias ji 18–19 a.a. dalinai prarado. 1936 m. ispanų Respublikos žlugimu, baskai neteko autonomijos. Baskai dar ir šiandien neturi vieningos rašytinės kalbos, (kiekvienas dialektas turi savo literatūrą).

Kalbant apie bretonus, reikia pažymėti,

Atsiūsta paminėti

Saltinis Nr. 2, 1983 m. pavasaris. Tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Leidžia Marijonai ir šv. Kazimiero S-ga Redaguojama kun. dr. S. Matulis, MIC, Nottingham, Anglija.

Baltic News Nr. 4, 1983 m. gruodis. Estų, latvių ir lietuvių draugijos Tasmanijoje leidžiamas biuletenis anglų kalba. Gražiai leidžiama biuletenį galima užsisakyti parašius šiuo adresu: Baltic News, P.O. Box 272, Sandy Bay, Tasmania, 7005 – Australia.

Die RAUTE Nr. 2, 1983 m. balandis – birželis. Lietuvos vokiečių leidžiamas biuletenis vokiečių kalba. Leidėjų adresas: Bungstr. 17, 5760 Arnberg 1, W. Germany.

Ateitis Nr. 10, 1982 m. Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos – lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas. Redagavo Rima r Linas Sidriai, vyr. red. kun. dr. Kęstutis Trimaikas, Chicago, IL, USA.

Akirciai Nr. 2, 1983 m. vasaris. Atviro žodžio mėnraštis. Chicago, IL, USA.

Laiškai lietuviams Nr. 1983 m. kovas. Religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Leidžia Tėval Jėzuitai, red. Juozas Vaišys, S.J. Chicago, IL, USA.

Kad jie anksčiau buvo įsikūrę Cornwalle (D. Britanijoje), bet apie 5a. AD iš ten juos ištūmė germanų gentys, Angeln ir Saksa, ir jie apsigyveno dabartinėje Bretanėje (Bretagne). Jų herzogystė, po Klaučijos vestuvių (1514 m.) su būsima Prancūzijos karaliumi, Francu I, 1532 m. inkorporuota į Prancūzijos karalystę. 20 a. prasidėjo bretonų judėjimas už autonomiją.

Kaip matome iš šių poros pavyzdžių, jų valstybingumo istorija vargu ar prilygsta Lietuvos istorijai ir palyginti Baltijos kraštų dar visai neseniai suverenų valstybių, kurios jėga, smurtu ir tarptautinės teisės nepaisymu buvo Sovietų Sąjungos aneksuotos, nepriklausomybės troškimo su minėtų tautinių mažumų separatistiniais – autonominiais judėjimais, vargu ar derėtų. Yra ir dar keletas esminių skirtumų tarp šių judėjimų. Jei minėtos tautinės mažumos siekia tik didesnę autonomiją, Baltijos tautos, suteikus joms referendumo teisę, kažin ar pasitenkintų vien šiuo ribotu siekimu; be to šie judėjimai vyksta skirtingose plotmėse, skirtingose politinėse sąlygose.

Skaitytinas atrastų ir daugiau svarstyti m klausimų, bet kiekvienos knygos uždavinys ir yra priversti skaitytoją susimąstyti, daryti savo išvadas ir tai, joks būd, nesumenkina veikalo svarbos. Galima drąsiai teigti, kad savo kruopštus ir sąžiningo darbo dėka, autoriams pavyko sukurti tikrai vertingą mokslinį darbą, kuris susilauks atitinkamo skaitytojų dėmesio.

Nereikia būti dideliu pranašu, norint pareikšti, kad, jeigu šiai knygai būtų leista pasirodyti Baltijos kraštų knygų lentynose – ji taptų bestselleriu. Manau, kad ji sukelia nemažą susidomėjimą ir anglų kalba skaitančių baltiečių išsivijus skaitytojų tarpe.

Knyga gražiai išleista ir iliustruota foto grafijomis bei žemėlapiu.

V. Mackevičius

Su lietuviu pasaulyje

MIRĖ KUN. PROF. STASYS YLA

Kovo 24 d. Amerikoje staiga mirė kun. prof. Stasys Yla, rašytojas spaudos, ir visuomenės veikėjas, buv. Stutthofio koncentracijos stovyklos kalnys.

Gimęs 1908 m. sausio 5 d. Lučiūnų km., Kurklių vls., Ukmergės aps., Stasys Yla mokėsi Ukmergės gimnazijoje, Kauno kunigų seminarijoje ir 1925–1932 m. teologijos – filosofijos fakultete, Kunigų švenčiant 1922 m. Mokytojų gimnazijoje ir 1935 – 43 m. dinto universitete.

1943 m. kovo mėn. buvo Gestapo sumintas ir kalintas Stutthofio koncentracijos stovyklose iki 1945 m. Pergyvenimus švęcete aprašė knygoje „Žmonės ir švėrys“. 1950 m. atvyko į JAV ir dirbo kapelionu Putname, Conn. Gyvendamas Amerikoje parašė visą eilę knygų, daugiausia religinės temomis. Nemažai buvo parašęs ir Lietuvoje nuo 1932 m. Neveltui jis buvo laikomas vienu iš produktyviausių rašytojų.

Kun. prof. St. Yla be to plačiai dalyvavo spaudos darbe. 1933–34 m. buvo Mūsų Lai kraščio redakcijos narys, 1936–40 m. – XX Amžiaus kolektyvo narys, 1951 – 53 m. Lux Christi redaktorius. Veikė krikščionių organizacijose Lietuvoje ir išsivijoje.

PREMIJA UŽ MOKSLINĮ DARBĄ
PLB Kultūros taryba paskyrė 3000 dolerių premiją už mokslinį veikalą Mitanistinė tema dr. Genovaitė Elena Kazokienė, gvm. Sydnėjuje, Australijoje.

Ji parašė mokslinį darbą anglų kalba: „M.K. Čiurlionis – jo gyvenimas ir kūryba“.

Konkursui buvo prisiūsta 15 mokslo darbų, iš kurių geriausiu vertinimo komisija pripažino dr. G. E. Kazokienės darbą. Vertinimo komisiją sudarė: dr. Kęstutis Keblys, prof. Julius Šmukštyls, prof. dr. Levinas Sabaliūnas, prof. dr. Justinas Pikušas ir dr. Romualdas Kriaučiūnas.

PROF. DR. VYT. VARDYS OKLAHOMOJE

Prof. dr. Vytautas S. Vardys, kuris šią vasarą skaitys paskaitą Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitėje, nuo šių metų pradžios grįžo iš Vašingtono į savo universitetą Oklahomoje, kur jis vadovauja politiniam departamentui. Šalia administracinio darbo jis dėsto ten ir politinių mokslų kursą.

Jo paskaitos tema Augsburgėje bus: „Nepriklausoma Lietuva – žvilgsnis iš dviejų generacijų perspektyvos“.

Br. Kuzminkaitė KAI NUAIDI

Kur aš bebūčiau,
Ar už marių, ar aukštų kalnų,
Aš prisimenu Tave
Šilko kraiste, sapnu.
Kai nuaidi kančios garsai
Tveriu širdį iš skausmo.
O, žemė gimtoji,
Girdžiui tavo šauksmą.
Kad turėčiau sparnus,
Kaip tas erelis kalnuos,
Atkiliai gindau Tave
Iš didžio vargo, kančios.

KESTUTIS IVINSKIS ČIKAGOJE

Vak. Vokietijos liet. jaunimo veikėjas Kestutis Ivinskis šiais metais mokslo studijuoja Čikagos universitete. Atvykęs pagilinti matematikos studijas, išsivaišiuoja didesnę vokiečių kalbos ir matematikos pamokas, o taip pat moko muzikos (gitarą, džiassą).

PASKIRTA DAILES PREMIJA

PLB Kultūros tarybos 1982 m. dailes premija paskirta dailininkui Vytautui Ignatui. Premijos mecenatas yra Lietuvos fondas.

Dail. Vyt. Ignas yra gimęs 1924 m. Lietuvoje. Dailes mokslus baigė 1948 m. Vokietijoje. Dabar gyvena ir dirba Naujosios Anglijos provincijoje, JAV.

LIETUVIS PROFESORIUS

Čilės universiteto istorijos fakulteto dekanu šiuo metu yra lietuvis prof. dr. Julius Kalkarička. Jis yra vienas iš nedaugelio lietuvių po karo emigravusių į Čilę.

Jo žmona yra ten pat aukštesniosios mokyklos mokytoja, o visi vaikai taip pat išėję aukštuosius mokslus.

SAVAITGALIO PABIROS

UGNIES GAVIMAS

Niekas tikrai nežino, ar žmogus pirmąją ugnį gavo trindamas sausas balanas, skeldamas akmenis, ar geležies pirdius. Prieš tūkstančius metų ugnies gavimas buvo melagingas dalykas. Kiniečiai jau 1000 metų prieš Kristų turėjo „ugnies pagaliukus“, bet Europoje degtukai nebuvo žinomi iki 17 šimtmėsio. Tada Vokietijoje atsirado fosforą, ir prasidėjo primitivių degtukų gamyba.

1827 m. Anglijoje pasirodė pirmieji modernūs trinties degtukai, o 1833 m. pagerintieji „Liučiferio“ degtukai jau visiškai išapvalintos išsivijusios – pinties dėžutės.

Pagaminti tinkamas degtukus bandyta įvairiausiais būdais. Įdomus buvo 1828 m. Londone išrastas „Prometėjaus“ degtukas. Jis susidėjo iš sietos rūgšties lašo stikliniame buteliuke, įvynto i rudą, išminkytą gumiarabiką, kalcio chloratą ir cukraus skiedinį, popierių. Gauti ugnies reikėjo replėmis nugnybti buteliuko kaklą: tame popieriuje išsilaikę rūgšties cheminė reakcija duodavo didelę liepsną.

Dar prieš degtukų išradimą, buvo gaminami įvairūs žiebtuvėliai, 1807 m. vokiečiai pagamino vieną įdomiausių stalių žiebtuvėlių pasaulyje, pavadindami jį senovės romėnų „Vestos valdilučiu“ amžinosios ugnies šventovės vardu. „Vestos šventovės“ modelis buvo sudarytas iš vandenilio purkštuvu, elektrifikuoto saulės disko ir baterijos: paspaudus mygtuką, elektros laidai kibirkštis uždegdavo purkčią mą vandenį, ir mityna liepsnelė pasirodydavo šventovės liūto nasruose.

SKUTIMOSI MASINELĖ

Kad 1903 m. rinkoje pasirodė skutimosi mašinėlės susidomėjimas buvo mažas: pasirodė tik 51 mašinėlė ir 168 peiliukai. Tačiau kitais metais pardavimas pakilo iki 90.000 mašinėlių ir 12.400.000 peiliukų.

Pirmuosius bandymus išrasti saugesnį skutuvą pradėjo vienas prancūzas 1771 m., o 1828 m. anglų Sheffieldo kompanija pagamino skutuvą su apsaugotom asmenim.

1895 m. Bostone, prekių pardavėjui King C. Gillette, kilo mintis pagaminti pigią skutimosi mašinėlę. Jo idėja: išgalsti plonas plieno plokšteles ir įtvirtinti jas koteluose. Tik po 8 metų buvo išspręstos visos masinės gamybos problemos, ir nuo tada prasidėjo skutimosi priemonių revoliucija.

Du suimtieji teistai už valkatavimą. — Kur tamsta gyven? — teisėjas klausia pirmojo.

— Mano namai visur, — aiškina valkatla, — gyvenu kalnuose, miškuose, upių pakrantėse...

— O, kur tamsta? — kreipėsi antrąjį.

— Aš gyvenu jo kašmynystėje, — atsako kitas draugelis.

...
Keliaujantis prekių pardavėjas įmonės savininkui pristato kelionių išlaidų sąskaitas.

— O, čia kas? — žiūri į vieną nemažą sąskaitėlę darbdavys.

— Tai viešbučio išlaidos, — paaiškina vyrukas.

— Žiūrėk man, kad daugiau viešbučių nepirktum, — įspėjo jį savininkas.

...
Mokesčių inspektorius praneša policijai, kad į jo namus įsibrovė vagis ir, po trumpo kovos, pabėgo su pinigais.

Kitą dieną policija skambina: — Vagį sugavome, kišenėje radome 30 svarų.

— Tai aš žinau, — atsaoko inspektorius, — kai jis įėjo į mano namus, turėjo 45 svarus.

Dviratininkas nugriuvo ir susižeidė, nes važiuavo be ramikų. (Iš raporto)

Sunis be nuosavų namų reikia naminių. (Iš instrukto)

Prašau išskirti man tris lovas prie jūros. (Iš pareiškimo)

Parduodamas motociklas ir metalinis garažas, prabėgęs 10 tūkstančių kilometrų. (Skelbimas ant medžio)

„Šluotos“ auksinės mintys

F. Neveravičius

KILPA

Romano fragmentas

Kapitons atsikėlė, priėjo prie lango, pažvelgė pro jį ir staiga atsigręžęs, tarė, primygtinai pabrėždamas žodžius:

— Jūs turite viską apie jūsų įstaigos tarnautojus žinoti.

— Bet... iš kurgi...? Kaip... — bandė sakyti Raibys.

— Ir man apie viską pranešinėti! — pridūrė kapitonas, čia pat vėl klausdamas: — Jūs vedęs, turit dvylikos metų sūnų?

— Taip.

— Jūsų žmona ir vaikas gyvena Kaune?

— Taip.

— Kodėl nekartu su jumis čia?

— Žadėjau juodu atkelti... bet... užėjus neramiams laikams... — aiškinosi Raibys, jausdamas, kad sako ne tai, kas reikėtų sakyti.

— Kas per nerami laikai? Dabar čia bus ramiausi laikai. Kur tarybinė valdžia, ten visuomet taika ir ramybė. Laimingi jūs esat patekę į didžiulę Tarybų Sąjungos šeimą. Pasaulyje siautėja imperialistinis karas. Jūs, maža tauta, patektumėt į karo sūkurių ir būtmėt nušluoti nuo žemės paviršiaus, jeigu ne Tarybų Sąjungos jums ištiesta pagalbos ranka. Dabar, Didžiojo Stalino globojami, galėsite ramiai gyventi bei kelti savo ekonominį ir kultūrinį lygį. Tačiau Tarybų Sąjunga turi daug priešių. Jų yra ir jūsų, lietuvių, tarpe. Visi sąmoningi piliečiai, visi dori žmonės tur padėti mums liaudies ir Tarybų Sąjungos priešus dešifruoti, izoliuoti, kad jie netrukdytų tarybinei valdžiai dirbti liaudies gerovei. Tokios pagalbos mes laukiame ir iš jūsų, drauge Raibij, — staiga atsigręžęs nuo lango, pasakė kapitonas.

kė ten stovįs vyras ir įsmeigė į Raibio veidą šviesių blankių akių žvilgsnį.

Raibij nupurtė viduje šurpas. Kiekvienas anas sakomas žodis smigo į galvą ir pančiojo jo valią.

— Iš jūsų, drauge Raibij laukiame uolaus bendradarbiavimo, dešifruojant liaudies priešus, — pakartojo vėl anas, nenuleisdamas žvilgsnio nuo Raibio veido.

— Bet... bet, drauge... aš nežinau, nežinau, kas tie liaudies priešai... kaip juos atskirti... — mykčiojo nesusigaudydamas.

— Kiekvienas, kurs kenkia arba dėl savo kilmės, turėtų turtų, turėtų buržuaziniais laikais aukštos tarnybos ar stačiai dėl savo galvosenos galėję kada nors kenkti tarybinei valdžiai, tas yra liaudies priešas ir turi būti izoliuotas arba sunaikintas. Aiškų? — Nevisai, atsakė Raibys.

— Klausykite, drauge Raibij, nevaikinkit neišmanėlio. Jūs esat apsišvietęs žmogus. Kokį mokslą esat išėjęs?

— Tris klases vidurinėsios mokyklos.

— Na, matot. Esat pamokytas, raštingas. Tarybų Sąjungoje tokiems kelias atviras, kad ir į aukščiausias vietas. Tik reikia sugebėjimo, energijos ir geros valios. Ką gi jūs turėjot buržuaziniais laikais? Ką pasiekėt? Esat sargas, pasiuntinys, įtaigos pastumdėlis. Dabar kas kita. Jei sugebėsit nusipelninti, kažin... gal netrukus būsit tos pačios įstaigos sekretorius. O su laiku ir dar aukščiau... Ir pilietinę pareigą atliksit, — dėstė vyras dabar apžergęs kėdę, pasidėjęs rankas ant atkaltės ir netrukaujamai sužiūręs į Raibį.

Tas tylėjo.

— Nemanau, kad esu tinkamas tokiam darbui, — pagaliau įstengė pasakyti.

— O kodėl ne? Čia kažin ko nereikia. Smulkesnėm instrukcijom jūs aprūpins draugas Jožikas.

— Tas tylėjo.

— Nemanau, kad esu tinkamas tokiam darbui, — pagaliau įstengė pasakyti.

— O kodėl ne? Čia kažin ko nereikia. Smulkesnėm instrukcijom jūs aprūpins draugas Jožikas.

(pabaiga)

Iš Aušros Nr. 33

Iš pedagogo užrašų

BAUDŽIAUNINKAI

Kokia sunki nuotaika grįžus iš šitų, taip vadinamų, mokytojų pasitarimų. Jau tiesi tarsi suniumūtytas, sulamdytas, lyg pūrvais apšlakytas. I tave, i tavo sąžinę, metė, vertė, pylė visokius nešvarumus, anklijo, grasino, mokė... Tu sėdėjai salėje, o iš scenos, iš tribūnos ir tave vis liejosi ir liejosi visoki „išmintingi“ žodžiai, patarimai, pamokymai, nurodymai, išpėjimai, „pasipiktinimai“, gąsdinimai... Sėdi čia, apačioje, toks menkas, bejėgis, silpnas, kvailas... Ir ką tu darytum, kaip gyventum, kaip nepažūtum be šitų visų pamokymų, nurodymų ir perspėjimų? Todėl kiekvienais metais, kiekviena proga, kiekviename pasitarime ir susirinkime ant tavo galvos vis pilasi ir pilasi neišsenkantis žodžių srautas... Kiekvieną tavo darbėlį, kiekvieną tavo žingsnį, kiekvieną tavo žodį turi teisę tyrinėti, nagrinėti, vertinti, girti ar peikti. Tave, tavo mintis, tavo veiksmus turi teisę mėsinėti, visiems rodyti. Ir kuo kvailėsi, kuo absurdiškesni, kuo mažiau pagrįsti tie kaltinimai ir reikalavimai, tuo kategoriškiau jie pateikiami.

Koks tu kvailas, mokytojaul!

Ir kokie išmintingi, kokie teisūs tie, kurie tave mokol...

Net ir tie tariami „ivertinimai“, pagyrimai, visi tie tuškie viduriniai kaupsinimai skūti tik tavo beteisėtumui ir bejėgiškumui išryškinti.

...

Tik charakteris gali ugdyti charakterį. Bet koki charakterį ugdyt tie, kurie patys patys neturi charakterio? Kurie pataikūnais kiekviena proga linkioja prieš viršininkus ir viršininkėms, išplakti ir apsejautyti veidmainiškai mušasi i krūtinę, prisipažinta būtas ir nebūtas kaltes, nuolankiausiai tėsinais ir žada žada žada pasitaisyti, padaryti išvadas, pasistengti... Bailios, šiaudinės sielūtkštės, drėbėdamos dėl rublo, linkioja i visas puses, taš kosį seilėmis besiteisindamas ir bekaltauja mas kitus, arba puola, kaltina, kritikuoja savo bendradarbius, pažįstamus, pašalininius.

Ar galės tokie besturbūriai šliužai ugdyti tvirtus, tiesius, save gerbiančius žmones?!

Vis dėlto, kiek daug dvasinių baudžiauninkų mūsų, mokytojų, eilėse. Štai N mokykla buvo pakaltinta už nepakankamą ateistinį darbą. Na ir puola teisintis, ir žadėti, ir kaltinti kitus!.. Ir tėvai kalti, ir pradinių mokyklų mokytojai kalti, ir mokytojų kalta, ir vietos klebonas gyventi reduoda. Paskum pasipylė pažadai apsvartinti, pasitaisyti, pastengti, nenusileisti, nepasileisti... Koku klausytis.

Sunuodegiavimas iki šiekštumo...

...

Sėdi ir mąstai: kas tu esi — mokytojas, pedagogas, jaunosios kartos auklėtojas, jauno žmogaus formuotojas, kuriame tėvų pavesda savo vaikus, tauta patiki savo ateitį, ar menkas, silpnas, apykvailis (šitaip visą laiką tau stengiasi įteikti aukščiausio stovinės šiu toliau matančios organizacijos), bejėgis žmogelis, amatininkėlis, įrankis kitų rankose, su kuriuo ką nori, ta daro! Kas esi: savarankiška, atsakinga darba apsiėmusi asmenybė, ar bejėgis ir bailys baudžiauninkas, klusniai vykdamas sveitą valdą ir svetimus nurodymus, be savo įsitikinimų, be savo principų, be žmogiškos savigarbos?...

...

Ar mes tikime tuo, ką skelbiame? Kuo tikinėjame vaikus, savo mokinius? Ar tikime taip vadinama komunistine moralė, kuri visur, kur tik įsigali, gyvenimą paverčia moraliniais grūtavais. Ar tikime socialine lygybe ir teisingumu, kai milijonai žmonių įbūdžiavinti kolchozuose, uždaryti vergų stovyklose, ištremti už įsitikinimus; kai valstybiniai darbdaviai ir tieka neatsižvelgdami gali tvarkyti visų dirbančiųjų darbą ir atlyginimą, kai liaudies uždirtus pinigų gali švaistyti kur nori ir kaip nori, o pačius žmones palikti skursti; kai tuo pačiu metu valdančioji klasė, komunistiniai feodolai, ypač jos viršūnė skęsta pentekliuje ir prabangoje? Ar tikime tarybine demokratija, žodžio, sąžinės ir kitomis „laisvėmis“, kai patys net nekaltą kritinę pastabėlę bijomės garsiai pasakyti?

Jei netikime, tai kodėl meluojame sau ir, svarbiausia, taip vergiškai paklusniai stengiamės tuo tikinti tuos jaunus, patiklius žmones, melu užteršti jų protus?

O jei tikime? Tada dar blogiau: esame jau dvasiniai ligonys, luošiai, su perfiltuotais smegenimis, kuriems net du kart du jau ne keturi!

Ar mes, mokytojai, pagalvojame, ar sušmęstome koki vadinamą šandien vadiname tikimėję tautos kovoje, kokią atsakomybę nešame prieš istoriją? Visa tai, kas dabar pas mus vyksta, gali turėti lemiamos reikšmės visai mūsų tautos atečiai. Lietuvių tauta šiandien yra pastatyta prieš dilemą būti ar išlikti. Esame įmūkyti i baisų tautų lydimą katilą, kuriame plūduriuoja jau ne vienos tautos tik likčiai. Esame nuodijami baisiais moraliniais ruošais. Prievarta brukama sveikta ideologija. Ir visiškai neturime teisės pasirinkti ne tik politinį savarankiškumą, bet net pasipriešinti moraliniam blogiui.

Tautoje yra jėgų, kurios priešinosi šiai slinkčiai i pražūtį. Tauta instinktyviai jaučia kas neša jai pražūtį ir ginasi visais įmanomais būdais. Tačiau šis pasipriešinimas yra daugiau gaivališkas, tuo tarpu kai priešingos jėgos veikia planingai ir organizuotai. Jų įrankiais yra visos oficialios institucijos, jų tarpe ir mokykla. Šalia neutralaus tikslo — dėstymo, jai yra pavesta įskiepyti mums svetimą ideologiją. Pats didžiausias krašto pavergimas įvyksta ne tada, kai svetima valstybė įveda savo kariuomenę ir palieka garnizonus, bet tuomet, kai iš tautos sąmonės išsildomas laisvės ir savarankiškumo troškimas. Tikroji okupacija yra tada, kai okupuojama ne tik teritorija, bet žmonių širdys ir protai.

Militarinei krašto okupacijai įvykdyti rusai pasitelkė stribus. Dvasinei okupacijai vykdyti nusišamdė mus, mokytojus. Mums, mokytojams, šiandien pavesta jaunosios kartos, iš vaikų širdžių rauti tai, ką jiems įdiegė tėvai, ką nuo amžių vertino ir brangino visa tauta. Mes klusniai trypiame visas vertingiausias savo krašto tradicijas, tyčiojamės iš švenčiausių savo mokinių įsitikinimų, spjau-dome i tautos praeitį, iki koikumo lankstome prieš visokius mums pakistus „didvyrius“, „išvaduotojus“, naujai sukurčius dievulus. Bijomės atviriau pasakyti savarankiškumą mintį, o gyvenimo patirties neturintys vaikus prisipyrę įtikinėjame, kad gyvename pačioje laisviausioje ir demokratiškiausioje šalyje. I mūsų rankas atiduotus vaikus mes ruošiamė ne savo tautai, bet svetimos imperijos valdovams. Kuoliame jiems patikimus pavaldinius, net būsimus janyčarus, kuriuos vėliau galės skysti pavergti kitų tautų (kaip šien-dien jau vyksta Afganistane).

Taip, norėdami ar nenorėdami, bet šian dien mes esame valdžios įrankiai, svetimos, mūsų tautą pavergusios valstybės, smėdiniai, jos užmačių ir tikslų vykdytojai.

Bet nuo mūsų daug priklauso, kokiais įrankiais būsimė: gerais ar blogais.

P. Savėnas

Kiti rašo

Lietuvos likimo kelias

Tokių pavadinimų Amerikoje išėjo iš spaudos gen. Stasio Raštikio raštų IV tomas. Apie knygą rašo Čikagos DRAUGAS (111.8):

— Lietuvos nepriklausomybės 22 metų laikotarpį per jos kariuomenės eiles pėrėjo 54 generolai. 1935 m. paskelbtu įstatymu aktyvioje karo tarnyboje turėjo būti 17 įvairių laipsnių generolų, 1800 karininkų ir 28.000 kareivių bei puskarininkų. Maršalo Lietuva neturėjo (ir nerelkėjo); už tai generolai buvo 3 laipsnių. Keli generolai buvo bolševikų išvežti i koncentracijos stovyklas, keli laisvu noru ar prievarta nuėjo jiems tarnauti, 14 generolų atsidūrė pokario metais Vakarų kraštuose; iš jų 12 gyveno JAV-bėse. Laiko tekimė retino jų eiles ir šiandieną teturime išelivijoje du gyvus generolus: Stasį Raštikį ir Vladą Mieželį.

Generolas yra aukštas karinis laipsnis, nelengvai pasiekiamas. Daik mūsų generolų kartų buvo ir svarbūs valstybininkai — kūrė Lietuvos nepriklausomybę, dėl jos kariavę, vadovavę svarbioms žinyboms. Taigi jie daug ko mokėjo ir daug žinojo. Didelis Lietuvos istorijai nuostolis, kad iš 54 generolų turėjome tik du „raštingu“: Kazį Musteikį ir Stasį Raštikį. Pirmasis prieš mirdamas parašė kulkis savo „Atsiminimų fragmentus“, tik apie 150 psl. apimties, išleistus „Nidos“ 1970 m. Vis dėlto šie kulkūs „fragmentai“ turi ir ateityje turės svarbią reikšmę mūsų valstybės istorijai. Kiti generolai nepalikė didesnių pėdsakų mūsų raštijoje ir daug svarbių istorinių faktų nusinėšė i anapus, iš kur i ateities Lietuvos kartas jau nepraibis.

Išskirtinai tad minėtinas Stasys Raštikis. 1956 ir 1957 m. „Lietuvių dienos“ Kalifornijoje išleido jo atsiminimų pirmuosius du tomus — „Kovose dėl Lietuvos“ (Kario atsiminimai), po 704 ir 688 psl. 1972 m. Akademines skautijos leidykla Chicagoje išleido jo naują atsiminimų tolą (616 psl.) — „Įvykiai ir žmonės“. Pagaliau, dešimtmėčiui praslinkus, ta pati Akad, skautijos leidykla išleido IV-jį St. Raštikio raštų tomą (Iš mano užrašų) — „Lietuvos likimo kelias“. Šią 792 puslapų knygą redagavo Jonas Dainauskas. Toliai iš viso gen. Raštikio atsiminimų knygos sudaro 2800 puslapių. Tai jau tikrai mūsų „raštingas generolas“, lyg ir atper kas kitų generolų „neraštīgumą“.

...

St. Raštikio atsiminimų pirmosios 3 knygos įnešė daug ką naujo i Lietuvos istoriją, atskleidė daugelį ligi šiol buvusių miglotų momentų. Vien tikėtai faktas, kad knygos buvo išpiktos, susilaukė daugiau kaip 100 recenzijų, autoriaus išskirti faktai buvo spaudoje labai plačiai komentuojami, išsankė įvairiopa reakcija, rodo, kad knygos tikrai vertingos. Beje, su gen. Raštikiu polemizavo ir dnuo. Lietuvos rašytojai — joms autorius knygos labai nemalonios; iš kitos pusės, jų „nematyti“ jie negalėjo.

Atrodo, kad per tris storus tomus St. Raštikis galėjo pilnai „išsiskėkėti“. Taip,

Kaip poetas Rainis tapo susovietintas

(Iš Amsterdamo „Vrij Nederland“ — plačiai skaitomo ir labai autoritetingo Olandijos savaitraščio)

Lietuvių literatas V. Bubnys, rašytojų delegacijos i draugiškąją Čekoslovakiją vadovas, sugrįžo iš kelionės begalio pakeltai nuotaika. Čekoslovakų kolegos priėmė svečius su nepaprastu širdingumu, o Bratislavoje delegacija gavo net neįtikėtinai gražią dovaną. Tai buvo „XX amžiaus sovietinės poezijos antologija“, atsiminkimė — tik dviem kalbom: slovakiškai ir rusiškai. Savaimė aišku, kad Bubnys pirmausia susidomėjo, ką būtent parinko svetingi šeiminiškai iš lietuviškųjų sovietinių autorių. Tą išrinktųjų buvo ketvertas, tarp jų „sovietinis rašytojas Maironis“.

Maironis? Sovietinis rašytojas? Bet Maironis, visą savo gyvenimą kovojęs už Jaunąją Lietuvą, mirė prieš pusšimtį metų, tad daugeli metų prieš Estijos, Latvijos ir Lietuvos sovietizaciją!

Plačiai žinomas Sovietų Sąjungos ir jos satelitų paprotys: kad tik pasitaiko koks poetas, mąstytojas, filosofas ir net teologas, ideologiškai bent kiek tinkamas panaudoti — nuo Lesingo iki Liauterio, nuo Getės ir Bethoveno — jis yra „anek-suojamas“, kaip marksizmo — leninizmo gūlmio įrodymas. Taip atsitiko ir su poetu Maironiu (vėltui išskome mokykliniuose vadovėliuose užuominos, kad jo būta katalikų praloto). Lygiai taip įvyko ir su jo latvišku kolega ir likimo draugu Reinu, — kuris savo slapyvardį pasiskolino iš vienos Maironio poemos. Nes tasai Rainis (1865-1929) slovakiškoje antologijoje savo ruožtu prezentuojamas kaip sovietų poetas, liepsnojąs proletarine aistra.

Rainis — tikras vardas Jamis Pliškons — laikomas vienu iš latvių literatūros koryfėjų. Lygiagrečiai su didžia jo originaliosios kūrybos verte, jis buvo žinomas kaip įvymis vertėjas. Jis išvertė Getės „Faustą“ būdamas tarp Urakų kalnų, kur jį buvo ištremusi caro valdžia. Rainis tikrai buvo aštrus anuometinės socialinės santvarkos priešinys — čia jau sovietams nebuvo reikalo to išgalvoti. Pa-

rodosi, ir jis pats manė. Tačiau per paskutinį dešimtmetį, autoriaus žodžiais, „buvo daug įvairiausių balsų lietuvių spaudoje. Tai išsakyti ir mane pasisakytį vienu kitu klausimu. Norėčiau atlaistyti kai kuriuos neteisėtus tvirtinimus ir nurodyti, kaip iš tikrųjų yra buvę. Norėčiau pareikšti savo pastabas bei papildymus ir kitiems klausimams“ (13 psl.). Taigi „vėl rašau“... Pirmoje IV tomo dalyje autorius pateikia daug medžiagos, kuri dar nebuvo skelbta jo anksčiau esančiuose atsiminimuose, išskirtinai minėtini skyriai: „Iš pirmųjų kovų už Lietuvos nepriklausomybę“, Vyčio kryžiaus ordinas ir jo kavalierių labai ilgas sąrašas, ordino kavalierių kariniai žygiai. 125 - 218 psl. paskirti skyriui „Kovos ir karo nelaisvėje“. Pažymėtina, kad bolševikų nelaisvėje St. Raštikis išbuvo 20 mėnesių. Jo iškenčtas kančias be vargus supras tik tas, kas perskaitys IV tomo pateiktus atsiminimus.

Išskirtinai įdomu skaityti daugelio karių — Vyčio kryžiaus ordino kavalierių asmeninius karinius žygius, pastabas apie jų narsą ir atliktus drąsius veiksmus, dažnai atvejais pasibaigusius sužeidimais ar net mirtimi. Daugelis šių „pilkųjų didvyrių“ i dienos šviesą iškeliami pirmą kartą ir tai amžiams. 221 - 445 psl. autorius rašo „Kitiomis karinėmis temomis“ — apie kuriuos savo karinius bendradarbius, Lietuvos kariuomenės likvidavimą, pasiskalbėmą su J. Paleckiu. Daug vietos pasiskalta 1941 m. sudiliminei vyriausybei, savi-saugos batalijonams, Vietinei rinktinei, Tėvynės apsaugos rinktinei ir kt.

479 - 527 puslapiuose pateikia ištraukas iš M. Krupavičiaus, J. Brazaio, VI. Nagėvičiaus, Pr. Saladžiaus ir savo ištremtųjų dukrelių laiškų.

...

Gyvendamas Kalifornijoje, autorius atidžiai vedė savo dienoraštį, kuriame kometavo dienos įvykus. Štai taikdi ir teisinga ištraukėlė iš 1975.VII.30: Gėda laisvam pasisakyti! Šiandien Helsinkyje pasirašomas net 35 valstybių vadų pareiškimas, pripažįstantis dabartinį sienų Rytų Europoje neliečiamumą ir tuo būdu rusų dominavimą visoje Europos dalyje. Tai yra diena, kurio rusai laukė 30 metų ir pagaliau susilaukė. Rusai laimėjo. Vakariečiai pralaimė ir jų nusileido rusams, nedrįsdami pasakyti jiems ne teisybės, kaip rusai pavergė Rytų Europą ir kaip jie spaudžia pavergtas tautas. Vakariečiai nieko negavo. Rusai parodė savo galybę, o vakariečiai savo silpnumą i baime ir dar kartą nusigrįžo nuo rusų pavergtų tautų. Vargė Lietuva — ji jau nebe pirmą kartą stipriųjų pavergta. Dar skaudžia, kad ir JAV prezidentas Fordas, vykdamas i tą konferenciją, iškilmingai tvirtino pavergtų tautų atstovams, kad JAV nepripažįstamosios Baltijos kraštų okupacijos ir dėl šio principo neparodysiančios jokio kompromiso, o tuo tarpu nuvykę i Helsinkį, Fordas išbraukė iš savo paruoštos kalbos Baltijos reikalą ir, apie tai nepasakęs nė vieno žodžio, savo parašu pripažino sienų neliečiamybę ir faktišką rusų okupaciją.

Stasys Raštikis LIETUVOS LIKIMO KE-LIAIS. Knygos kainą 20 dol. su persiuntimais. Gaunama pas platintojus Amerikoje.

skelbus jaunąją nepriklausomąją Latviją 1920 m. jis ėjo aukštas pareigas vyriausybėje socialdemokratų partijoje. Jo mirtis 1929 m. sukėlė visuotinę gėdą. Po vie-nuolikos metų, kai rusai tik spėjo prisijungti tris Pabaltijo valstybes, Latvijos Aukščiausios Tarybos Prezidiumas jau pasiskubino pomirtiniai suteikti Rainiui Liaudies poeto garbės titulą ir paskelbė jo kūrinčius „visų socialistinės tėvynės sovietinių tautų nuosavybe“. Buvo išleisti rūpestingai atredaguoti ir atrinkti jo raštai, pašalinant kiekvieną eilėrašį, kuris galėtų sukelti bet kokių ideologinių nesuderinamumų.

Pokarinėje Latvijoje toliau manipuliuo-la su dainėms paveikslu, stengiantis jį pritaikyti laikotarpio reikalavimams. Ši užduotį daugiausia atliko du tikrai visu 100 nuosimėjų patikimi draugai — Fricis Rokpelnis ir Andrejs Upits.

Rokpelnis jau 1949 metais laimėjo Lat-vijos literatūrinę premiją už savo pjesę „Rainio jaunystės metai“; iš tos pjesės Rygos Kinostudija tuojau padarė filmą, kuris savo ruožtu tapo apdovanotas Stali-nine premija. Rezultatas buvo tačiau skur-dus. Rainio biografijos klastojimų viršū-nę sudarė scena, kur rusų revoliucionierius Sergejus — žinoma, iš diršto išlaužta figūra — perteikia didingas rusiško bolševizmo idėjas uoliai besiklausančiam po-etu.

Andrejs Upits savo ruožtu paskelbė is-torinį romaną apie Rainį. Romanas pava-dintas „Prošvaistė tarp debesų“. Čia jau-najam Rainiui dėsto marksizmas — leni-nizmas jaunas, taip pat apokrifinis stude-nas Viktoras Ostrovskis. Tačiau tas Ost-rovskis buvo taip drambliskai atvaizduo-tas, kad net „Pravda“, tarp visų jos pa-negėrikų „didžiajam meistriui“ (Upičiui) ir jo „milžiniškajam atsiekimui“ (tam „Debesų“ romanui), išpelkė profesoriau-jančiojo studento paveikslą. Visgi, rašė laikraštis, vertėtų sekančioje romano lai-dosje „padaryti jį lygiai tokiau įdomiu, kaip kad latviški personažai“, o tai sovietiniais mastais yra labai triuškinanti kritika. Tuo tampa Upits (profesorius ir Stalini-nės premijos laureatas) pavaizdavo Rai-nio žmoną įjymiają poetę Aspaziją, kaip „velnio apstėta kėklė“. Čia „Pravda“ neturėjo jokių pastabų, nes Rainienė visą sa-vo amžių vengė prisijungti prie marksis-tinio sąjūdžio, kas pastato ją už teisinės apsaugos ribų.

Specialią vietą legendoje, kuriamoje apie Rainį, užima versija apie tariamą karštą draugystę tarp latvių literato ir jo rusiškojo kolegos Maksimo Gorkio. Ta te-ma paskelbta daugybė straipsnių, o Keme-riuose, kurorte prie Rygos įlankos, pasta-tytas net dvigubas monumentas abiem ra-sytojams. Tačiau be galo abejotina, kad tie ponai iš viso bet kada viens kitą buvo sutikę. Arba, kaip tai konstatavo Rygos laikraštis „Literatura un Moksla“ („Li-teratūra ir menas“): „Absoliučiai nėra faktų įrodančių širdingus santykius arba net asmeniškus kontaktus tarp Rainio ir Gorkio“.

Taip rašė tas latvių savaitraštis 1957 m. sausio 7 d., per trumpąjį chruščioviš-kojo ideologinio atodrėkio laikotarpį. Tas atodrėkis seniai pasibaigė. Dabar tas fak-tas, kad Rainis niekad nebuvo proletari-nės revoliucijos protagonistu, jau dau-giau kaip ketvirtį šimtmečio yra rūpestin-gai saugoma valstybine paslaptimi. I.K.

POPULIARIAUSI VARDAI

Sakių rajono lakraštyje DRAUGAS (1982.XII.14) Civilinės metrikacijos skyriaus vedėja J. Zemaitienė rašė, kad 1981 m. populiariausias mergaitės vardas ten buvo Laura, berniuko — Gediminas, 1982 m. mergaitės — Jurgita, berniuko — Min-daugas. 1981 m. užregistruotos 28 Lauros, 23 Jurgitos, 18 Neringų, po tiek pat Kristi-nų bei Renatų, 14 Giedrų, po ketletą — Agnių, Aušrų, Erikų, Ernestų, Inetų, Vi-dų, Gitanų, Ingridų, Viktorijų, Jolitų, Ilonų, po dvi — Dulių, Laimų, Nijolių, Ra-sitų, Virginijų. Berniukų vardai daugiau-sia Gedimaini ir Mindaugai, o po jų bu-vo 22 Tomai, 20 Kęstutis, 18 Dariai, 13 Ra-munų, Marių, 10 Andrių, 8 Sauliai ir Re-migijai. Paskutiniai metais labai suma-žėjo „taip vadinamų tradicinių“ vardų, ypač mergaičių: Julijų, Marijų, Jadvygų, Onų. Berniukams Juozo, Jono, Antano, Petro, Prano vardai suteikiami, dažniau.

SAUGOKIME SAVO IR KITŲ NERVUS

Apilatusi nuomonė, kad išlieti pyktį aplinkiniams — geriausias būdas iškrauti nervinę įtampą, vis dėlto turbūt yra klai-dinga. Kur kas naudingiau lukterėti mi-nutę kitą, kad atliktų susimėvinimas, — tokią išvadą po daugybės tyrinėjimų padarė naujos socialinioji tyrinėjimų mokyk-las Niujorko psichologas K. Tauris. Kas mano, kad nervinė įtampa iškrauti būti-na praeiksmiais užpulti kaimyną ar išda-zyti indus, labai kysta ir rizikuoja pasiro-dyti juokingas. Kad ir kokia stipri emo-cinė įtampa, neskubėkite jos iškrauti sa-vo kolegoms ir pamatysite, jog po kurio laiko šis poreikis išnyks savaime, — at-kaista tyrinėtojas amerikiečių žurnale „Psychology Today“.

Taigi laikykimės klasikinio senolių pa-tarimo — itin smarkiai susimėvime... s-kačiukime iki dešimties.

LIETUVOJE

MIRĖ J. KELIUOTIS

Kovo 25 d. Lietuvoje mirė Juozas Ke-liuotis, žurnalistas, rašytojas, vertėjas ir Nepriklausomybės laukų visuomenės vei-kėjas.

Gimęs 1902 m. rugpjūčio 22 d. Joniškio km., Rokiškio aps., Juozas Keliuotis 1923 baigė Panevėžio gimnaziją, ir 1923—26 m. studijavo LU teologijos — filosofijos fakultete, kurį baigė licenciatu laipsniu. 1926—29 m. studijavo žurnalistiką Sorbo-nos universitete, Paryžiuje. 1935 m. pa-kviettas VDU filosofijos fak. dėstyti žur-nalistiką. 1942—44 m. buvo žurnalistikos katedros vedėjas.

Žurnalistikos srityje pradėjo dirbti nuo jaunystės. Studentu būdamas 1924—26 m. redagavo Pavasari. Po studijų Paryžiuje buvo pakviestas Rytų vyr. redaktorium. Nuo 1931 iki 1940 m. leido ir redagavo savaitinį kultūros žurnalą Naujoji Romu-va. Apie t, žurnalą buvo sutekęs daugu-mą liet. mokslo, meno ir literatūros žmo-nių. Pats taip pat jame rašė įvairiomis kultūrinėmis meno, literatūrinėmis ir vi-suomeninėmis temomis.

Vokiečių okupacijos metu, 1943—44 m., redagavo kultūros žurnalą Kūrybą ir da-lyvavo pogrindžio veikloje, už ką 1944 m. brandžio mėn. buvo Gestapo paleikomas.

Antrosios bolševikų okupacijos metu buvo ištremtas keleriems metams i Sibl-į. Vėliau jam leista grįžti ir dirbti iš-ver-tėju. Tame laikotarpyje J. Keliuotis iš-ver-tė H. Bazeno, A. Dode, E. Jonės, Z. P. Satro, Volterio ir kitų rašytojų kūrinių. Kaupė medžiagą ir rašė atsiminimus apie J. Tumą-Vaižgantą, V. Krėvę-Mickevičų, J. A. Herbačiauską, S. Nėrį, F. Kiršą, V. Mykolaitį-Putną, B. Sruogą, S. Čiurlio-nienę, I. Simonaitytę ir dail. V. Eidukevi-čį.

E. Matuzevičius, rašydamas apie mūsų J. Keliuotį LITERATūros IR MENO sa-vaitraštyje, sako, kad atokvėpio valandė-lėmis velionis mėgo rašyti eilėraščius. „Nors ir sirgdamas, negaludamas, jis ligi pat paskutinių savo gyvenimo dienų domė josi dailė, filosofija, poezija, menotyra, naujomis knygomis, naujais leidiniais. Jis visą laiką norėjo jausti savo gimtojo kras-to kultūrinio gyvenimo pulsą, visada tikė-jo grožio, gėrio gaivinamąją šviesą“.

MIRĖ L. STANEVICIUS

Kovo 27 d. po sunkios ligos Kaune mirė ilgametis Kauno muzikinio teatro solistas (baritonas) Leonas Stanevičius.

Velionis buvo gimęs 1908 m. Liepojoje. 1931—32 m. mokėsi J. Vaičkaus teatro studijoje. Nuo 1946 m. vaidino muzikiniame teatre, daugiausiai komiškose rolėse.

MIRE INT. V. MARTINAITIS

Kovo 27 d. Vilniuje mirė inž. Vladisla-vas Martinaitis, iki 1976 m. Lietuvos TSR automobilių transporto ir plentų minist-ras.

Gimęs 1910 m. Rostove prie Dono, V. Martinaitis 1938 m. baigė Charkovo kelių institutą ir dirbo Sov. Sąjungoje. Nuo 1944 m. buvo paskirtas dirbti plentų val-dyboje Vilniuje, o nuo 1955 m. paskirtas ministru. 1976 m. išėjo i pensiją.

MUZIEJUJE NAUJI EKSPONATAI

Lietuvos istorijos ir etnografijos muzie-juje galima pamatyti naujų eksponatų, pastaruoju laiku surastų įvairiose Lietu-voje vietose. Kretingoje surasta 1584 me-tais išleista „Postilė“, Vilniuje surasta A. Vijūko-Kojelavičiaus „Lietuvos istori-ja“ išspausdinta 1769 metais, pirmoji Kaune 1843 išleista knyga lietuvių kalba „Regulas...“ Biržuose muziejininkai rado unikalią 1686 metų senovės meistrų sky-rnia. Muziejuje taip pat atsirado Vilniaus Didžiojoje gatvėje veikusios cukrainės in-ventorius — senas malūnėlis kavaui malti, mašinėlė sausainiams gaminti, keptųjų formos ir kt. Palangoje surasti dr. Jono Šliūpo laiškai bei diplomai. Muziejus tes-nei surenkia apie 1200 naujų eksponatų.

KAUNO ZOOLOGIJOS SODE

Kauno zoologijos sode šiuo metu yra apie 400 rūšių įvairių gyvūnų. Pastaruoju laiku iš Chabarovo srities atgabenti du laisvėje pagauti jauni Usurijos tigriukai.

KAS ISGERIA VERSELIŲ PIENĄ

Valstiečių laikraščio korespondentas A. Orntas rašo:

— Radviškio rajono Mičirino kolū-kyje nesilaikoma pieno sugirdymo verše-liams normų.

Praėjusiais metais kiekvienam versliui sugirdyta net po 615 kg šviežio pieno, o iš viso versliams — 209 tonos pieno. Tuo pat metu būtiui pritrūko 139 tonų pieno pardavimo planui įvykdyti.

Tiek pieno sugirdžius, versliai turėtų augti kaip ant miegų. Deja, Skidoriškių fer-moje 108 versliai išliesė, suvargę, nors juos už ant talto parašyta, jog per 1982 me-tų antrąjį pusmetį jiems sugirdyta 30 to-nų pieno.

Panašiai ir šiemet. Popieriai rodo, kad per šiu metų sausi mėnėtiems versliams sugirdyta 3653 kg šviežio pieno, viršijant normas 533 kg, o gyvuliai išliesėję ir blo-gai auga.

Europos LIETUVIS

LITHUANIAN

WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain
by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post
Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga
ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Prenumeratos kaina metams 16 svarų,
pusė metų 8 sv. (kitų kraštų prenumera-
toriai moka pagal Britanijos svarą kursą).

Kronika

EUROPOS LIETUVIŲ KALENDORIUS 1983 M.

IV.22-23. — DBLJS Lituanistinis Savait-
galis, Lietuvių Sodyboje, Headley Park,
Hampshire, DB.

V.8 — Solistės R. Mastienės koncertas
Londone, Lietuvių Namuose. Pradžią
17.00 val.

V.14 — Muzikos ir Pantomimos Vakaras,
Time Place, Dukes Road, London WC1.
Rengia DBLJS. Įėjimas 4 sv. Pradžią
19.00 val.

V.21 — DBLKB Pavasario saskrydis, Mo-
tinos Dienos minėjimas ir solistės Ro-
mos Mastienės koncertas Nottinghame

VII.17 — Dariaus ir Girėno Atlantinio
skridimo minėjimas Soldino miškelioje,
Lenkijoje.

VII.23-30. — Skautų ir jaunimo Stovykla
Lietuvių Sodyboje, Headley Park, Ang-
lijoje.

VII.24-31 d. — Europos Lietuvių Šu-
dų Savaitė Augsburg, V. Vokietijoje.

IX.10. — D. Britanijos Lietuvių Diena, Ci-
vic Hall, North Street, Wolverhampton.

Londonas

LONDONO DBLS PIRMO SKYRIAUS METINIS SUSIRINKIMAS

Balandžio 17 d., sekmadienį, 2 val. v.p.
įvyks metinis Londono Pirmo skyriaus su-
sirinkimas Socialiniam klube, Victoria
Park Rd.

Bus naujos valdybos rinkimai ir dis-
kusijos DBLS ir Lietuvių Namų bendro-
vės suvažiavimų ir atlydžių reikalais.

Vis nariai ir priėjusieji kviečiami
dalyvauti. Alkanėms bus užkandis.

Skyriaus valdyba

Boltonas

SKYRIAUS VEIKLA

Kovo mėn. 18 d. boltoniečiai buvo susi-
rinkę aptarti savo einamųjų reikalų. Ve-
lykų pobūvis, DBLS metinis suvažiavimas,
ekskursija į Nottinghamą gegužės mėnesį,
buvo tikri keli dalykai, kurie buvo ap-
svarstyti ilgoje ir įdomioje dienotvarkėje.

VELYKŲ POBŪVIS

Boltoniečių tradicinis velykinis pobūvis
įvyko balandžio mėn. 4 d.

Velykinės mėsos šiais metais atliktė
pirma kartą į Boltoną atsilankius kum. A.
Geryba. Po religinių apeigų boltoniečiai
susirinko ukraimiečių klube. Geryba pa-
laikymo skanių maistui apkarautus ir gra-
žius, pavasario gėles ir tautiškas mo-
tyvais paruoštas stalus, ir vaizdus prasidė-
jo. Pirmąjį alį numalčius Boltono Lietu-
vių bičiulis kankuninkas V. Kamaitis ir
kum. A. Geryba pasakė trumpas, bet tu-
rinčias kalbas pagrindami vietiniai Lietu-
viai už gražų susiorganizavimą, primindami
mūsų velykų prasmę ir draugišką sugyvenimą.
Skyriaus pirmininkas trumpai anglis-
kai padėjo abiem dvasios vadovams už
malonius žodžius ir atsilankymą Boltone.
Jis pagyrė šeiminkes — O. Eidukienę,
S. Keturakienę, M. Paulukoniene ir M.
Vaines už gražius stalus ir skanias maisto
paruošimą ir pasakė ačiū visiems pobū-
vio dalyviams.

Daug buvo pakalbėta, pasijuokta, daug
buvo šlęsta, net ir lietuviškos dainos bu-
vo suskambėjusios. Gaila kad ir gražiaus-
ių pobūvių turi pasibaigti, bet Boltono lie-
tuviai dar ilgai atsimins savo tradicinį
velykinį pobūvį, kuris, kaip ir praėjusieji, iš-
ėjo labai šauniai.

Wolverhamptonas

SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Balandžio mėn. 30 d., šeštadienį, 6.30
val. vak., The „NEW HAMPTON“ sveita-
nėje Richas Street, Whitmore Reans W-
ton, šaukiamas DBLS-gos skyriaus metinis
susirinkimas. Antanas Petkevičius darys
pranešimą šis DBLS ir Alkaniečių suvažiav-
imo Londone. Taip pat aptarsime kitus
einamus reikalus. Į susirinkimą žada at-
vykti DBLS Tarybos Pirmininkas Rimantas
Šova.

Vieš nariai ir suinteresuoti yra kviečia-
mi dalyvauti. Sk. Valdyba

Liet. Sodyba

Lituanistinis Savaitgalis.

Lietuviško jaunimo savaitgalis vyks
tarp balandžio 29 d. ir 2 d. gegužės Visi
Sodybos kambariai ir salės rezervuojama
jaunimui.

Vienoj skiltyje idėto skelbimo kaina 5.00
sv. už colį. Didėsi skelbimai atitinkamai
brangiau.

Už laikraštį kieno nors spausdinamų
jų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redak-
cija nesima atsakomybės.

Redaguoją redakcinis kolektyvas.
Redakcija rankraščius taisy ir trumpina
savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto
dėl to nesusitaria, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia auto-
rių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuo-
monę.

SODYBOS KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Balandžio 23 d. 17 val., šeštadienį So-
dyboje įvyks metinis Sodybos klubo na-
rių susirinkimas.

Prašome visus narius dalyvauti.
Klubas Valdyba

Skotija

LIETUVISKOS VESTUVĖS

Balandžio 5 d. 3 val. p.p. Mossend Šv.
Seimos katalikų bažnyčioje Johana Jova-
raitė ir Matas Paskauskas (Mitchell) su-
kūrė lietuvišką šeimą.

Bažnytinės vestuvių apeigas atliko vie-
tinės bažnyčios klebonas kun. Maher, Šv.
Mišų metu bažnyčioje giedojo Šv. Cecilijos
choras lietuviškas ir angliškas giesmes.

Po bažnytinės apeigų buvo daromos
vestuvinės nuotraukos. Buvo labai graži
dėna, tad tikimės, kad ir bus gražios nu-
otraukos ilgam prisiminimui.

Lietuvių klubo patalpose buvo suruoš-
tos šaunios lietuviškos vestuvės, kurios bu-
vo pirmos šiose klube. Abudu jaunieji
yra lietuvių klubo nariai.

Vestuvių būklė dalyvavo virš 100 as-
menų. Vestuvės tikrai buvo šaunios ir jau-
kios. Už tai tenka didelė padėka ir pagar-
ba jaunųjų motinoms, E. Jovarienei ir E.
Paskauskienei, kurios abi yra našlės. Jau-
nosios tėvelis didelis veikėjas Skotijoje,
mirė prieš 3 metus. Taip pat ir jauniojo
tėvelis, miręs prieš porą metų, buvo ge-
ras choristas, klubo narys ir valdybos sek-
retorius.

Visi vestuvių svečiai linksmynės iki vė-
lyvo vakaro jaukiose klubo patalpose prie
skanių lietuviškų valgių, o jaunieji išvyko
povestuvinėms atostogoms.

Mes visi linkime jaunajai porai viso-
kios laimės ateityje.

Dalyvis

Italija

MAIRONIO MINĖJIMAS

Kun. T. Eremino iniciatyva, balandžio
14 d. Milano Katalikų universitetas su-
ruošė Lietuvos atgimimo poeto Maironio
minėjimą.

Paskaitą „Maironis ir lietuvių kultūra“
skaitytė dr. Guido Michelini, gavęs filosofijos
doktoratą Vilniaus universitete. Po pa-
skaitos solistė Jolanta Vaičiūtė dainavo
lietuvių tautines dainas, kurios buvo su-
kurtos pagal Maironio poezijos žodžius.

Vokietija

VELYKŲ ŠVENTĖ LUEBEKE

Velykos tai Kristaus Prisikėlimo šven-
tė, pirmoji graži pavasario šventė ir kar-
tu gamtos atbudimo šventė. Lietuviams vi-
sais laikais Velykos buvo atgimimo, tau-
tinių susipratimo ir dvasinio apsisvalymo
diena šventė.

Balandžio 3 d. — Velykų pirmąją die-
ną, Luebecke abiejų konfesijų gyvenan-
tys lietuviai 10.00 val. ryto gausiai susi-
rinko į lietuviškas pamaldas Šv. Jėzaus
Širdies — dekanato bažnyčioje kripton.
Šv. Mišias atnaušo ir diena pritaikinta
pamokslą pasakė kun. Vaclovas Skarka, at-
vykęs iš Hamburgo su viešnia, p-le Irena
Radeikaite. Evangeliją perskaitė lietuviš-
kai ir vokiškai. Laikė pamaldų buvo gie-
amos velykinės giesmės iš kun. V. Šar-
kos atspausdintų lapelių ir dainai iš kun.
Kazimiero Senkaus išleisto giesmyno. Pa-
maldų pabaigai kumiegos visus dalyvius
nuoširdžiai pasveikino su Velykų šventė-
mis ir buvo sugiedota „Marija, Marija,
Skatėliausia lelija“.

Po pamaldų per 40 žmonių su vaikais
susirinko į užsieniečiams katalikams skir-
tą salę, prie „Haus Simeon“ namų prie-
gaudos — Hartengrube 3. Lietuvos šei-
mininkės, kaip tos darbščiosios biterės:—
Wanda Simon, Elena Tenau, Stefanija
Stungurienė, Petronėlė Kirkickienė, Kons-
tancija Povilauskaitė bei kitos, šventiš-
kai padėgė status su gausiais ir turtin-
gai suvaidintiems maisto patiekalais, gra-
žiais margučiais ir kepsniais, o vyrai pa-
rūpino rinktinę gėrimų visiems pagal sko-
rą ir pasirinkimą. Ant stalo buvo uždeg-
tos žvakelės.

VLB Luebecko apyl. valdybos pirminin-
kas Pranas Kotkis pasveikino visus susi-
rinkusiuosius Bendruomenės vardu ir pa-
linkėjo nuotakingoms, gražios šventinės
nuotakos, jaukių Velykų švenčių. Kun.
V. Šarka sukalbėjo maldą ir palaimino sta-

lo vaizdus, ir buvo sugiedotas Lietuvos
Himnas.

Visiems gerai pasitiprinus, atsirado ge-
rų ir balsingų dainininkų, kurie padainavo
eilę lietuviškų liaudies dainų: — „Kaip
gi gražus, gražus rūtelis darželis“, „Atlišk
sėklėms“, „Lietuva brangi“, „Dega lau-
žai ant Rumbyno“, ir daug kitų, bet vis-
mielų ir primenančių brangią Tėvynę, na-
mus ir savuosius.

Vėliau kun. V. Šarka pasidaino savo
petirtais įspūdziais iš VLB Krašto Tary-
bos kę tik įvykusių suvažiavimų, painfor-
nuodamas ir Luebecko lietuvių apie Ta-
rybos nutarimus, ir kartu nusiskundė,
kad grįžtant jam į namus iš Huettenfeldo,
pakelyje sugedo automobilis, kurio remon-
tas kainavo artį pusketvirtą tūkstančio
markių. Tai jau nemažas pinigų. VLB
Luebecko apyl. valdybos pirmininkas Pr.
Kotkis nusiskundė, kad Krašto Valdyba
yra užnigus letargo miegus ir su apylin-
kėmis mažai palaiko ryšius. Į tai Krašto
Tarybos atstovas kun. V. Šarka atsakė,
kad tai ne išbogos valkos, bet grynai dū-
leiko stoka. Manoma, kad ateityje šie
reikalai pagerės, Valdyba bus lankstesnė
ir jautresnė.

Toliau pirmininkas išskėlė gerą pasiūly-
mą, kad Luebecko lietuviai per Sekmines
ruošų iškyla po Schleswig-Holstein kra-
stą, susipažinti su įdomesniomis vietomis,
tam reikalui išsinuomavę autobusą. Šiam
pirmininko pasiūlymui, daug kas pritarė
ir dals svečių, net užsiregistravo.

Taip bedidkutojant priartėjo laikas
kun. V. Šarkai išvykti atgal į Hamburgą,
ten 15.00 val. po pietų praversti velykines
pamaldas hamburglečiams lietuviams, o
taipgi su jais pabendrauti prie valgių sta-
lo.

Valės labai šiltoje ir gražioje nuotai-
koje užtruko iki 17.00 val. Velykų šven-
čių orai šlaunės Vokietijoje buvo šaltoki,
pirma dēna — lietanga. Pasibaigus vai-
šėms salėje, dar pp. Simon šeima pakvie-
tė dalį svečių pas save į namus tolimes-
niam pasižmonėjimui, kur dalyvavo Vy-
tas Mackevičius, „Europos Lietuvio“ bend-
radarbis, šio rašinlio autorius ir kiti.

Tokiu būdu Velykų šventės Luebecke
buvo šventos labai gražiai, draugiškai,
solidariai ir abiejų konfesijų kantu.

J. Pyragas

PASAULYJE

— Po didelių džiulbės demonstraci-
jų, Sao Paulo, Brazilijoje, miesto val-
džia pažadėjo tuoj pat duoti darbo 30.000
žmonių. Gatvių šlavėjams ir kanalizacijos
darbininkams bus mokama po 30 svarų
mėnesiui.

— Tailandas prašo tarptautinės pagal-
bos naujai atvykusiems 50.000 pabėgėli-
s iš Kampučijos. 170.000 indoneziečių Tai-
lande pabėgėlių stovyklose vis dar laukia
įsikūrimo galimybių kituose kraštuose.

— JAV mokslininkai tiria žmogaus ske-
letą, kuris 1982 m. netikėtai buvo rastas
Egipte prie Nilo upės. Skeletas yra apie
70.000 metų senumo, smėlyje labai gerai
išsaugotas.

— Prancūzijos prez. Mitterando Šveica-
rijoje vizito proga, vienas kalnų kaimelis
ketina įteikti jam Napoleono skolas 45.334
frankų sąskaitą, 1800 m. jo kariai, žygiuo-
dami į Italiją, tame kaimelyje pridūrė
nuostolių, kuriuos Napoleonas pažadėjo
atlyginti, bet pažadas liko neišpildytas.

— Britų Gamtos Apsaugos Taryba įstei-
gė 2.000 akrų draustinį Kento grafystėje.

LIETUVA JAV-Ų LEIDINYJE APIE HELSINKIO AKTO ĮGYVENDINIMĄ

Lietuva dažnai minima tryliklimate pus-
metiniame JAV-Ų Valstybės Departamen-
to leidinyje apie Helsinkio Baigiamojo Ak-
to įgyvendinimą (1982.VI.1 — IX.30). Šis
rinkinys apie tautų laisvę apsisprendimą ra-
šoma, jog Sovietų vyriausybė griežtai ma-
šina tautinius pasireiškimus Pabaltijai res-
publikose. JAV-ės ir toliau nepripažįsta
„Jėga įvykdyto ir netiesėto“ Estijos, Lat-
vijos ir Lietuvos įjungimo į Sovietų Sa-
jungą. Informuojama apie „sistemingą“
Lietuvos Helsinkio Grupės užgnaužimą.
„Nepaisant priešpados, tebevyksta Tikin-
čių Gynimo Komitetas ir liudija tvirtus
religinio tikėjimo pagrindus Lietuvoje“. Reguliariai pasirodo LKB Kronika.

(Elta)

MADRIDO KONFERENCIJA TĖSIAMA

Š.m. vasario 8 d. Madrido Konferen-
cijos delegatų vėl susirenka darbu tęsti.
Ta proga JAV Kongreso Helsinkio Komitė-
je, vadovaujama kongr. Dante B. Fascell,
š.m. vasario 2 d. sukvietė įvairių organi-
zacijų atstovus išdėstyti JAV delegaci-
jos pirmininko, ambasadoriaus Max M.
Kampelman' pranešimą.

Ambasadorius paminėjo, kad paskuti-
nėje konferencijos sesijoje buvo pateikta
14 naujų pasiūlymų. Jie lietė darbo uni-
jas, teisę streikuoti, religinę laisvę, paša-
linimą radijo pranešimų trukdymą, žur-
nalistų darbo sąlygų palengvinimą, susi-
žinijimą su diplomatinėmis misijomis ir kt.
Ambasadorius pastebėjo, kad Madrido
konferencijoje daug plačiau buvo svarsto-
mas žmogaus teisių pažeidimas Sovietų
Sąjungoje, Centro ir Rytų Europoje, ir kad
JAV ir jos sąjungininkai ir toliau sieks,
kad būtų išlaikytas balansas tarp Europos
saugumo ir žmogaus teisių vykdymo.

Į posėdį buvo pakviesti ir jame dalyva-
vo Dr. D. Krivickas, M. Samatienė, J.
Laučka ir M. Vainadienė. (Elta)

Mielus Klubo narius

JOHANĄ JOVARAITĘ

ir

MATĄ PASKAUSKĄ (Mitchell),

sukūrusius lietuvišką šeimą

SVETIKINĄ

ir linki sveikatos ir džiaugsmo

ateityje

Skotijos Lietuvių Socialinio Klubo

Valdyba ir Nariai

Venezuela

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Šiais metais Vasario 16 buvo paminėta
plačiau, kaip kitais kartais. Kun. Antano
Peikamo ir dr. Vytauto Dambravos ini-
ciatyva, vasario 20 d. buvo suruoštos pa-
maldos televizijoje. Venezuoliečiai žavėjo-
si mūsų giesmėmis ir tautiniais rūbais.
Spaudoje pasirodė išsamūs ir turiningi
straipsniai apie Lietuvą.

Vasario 16 d. minėjimas Maracay (nuo
Caraco 110 km.) pradėtas pamaldomis po-
piežiais Jono XXIII vardo šventovėje ir
galiausiai Maracay mieste, Vokietų klube,
į kurį paskatė atvyko Pasaulio Lietu-
vių Bendruomenės pirmininko pavaduo-
tojas, Vacys Kleiza. Dalyvavo virš šimto
tautiųjų suvažiavusių iš įvairių Vene-
zuelos vietovių. Minėjimas buvo pradėtas
įspūdinga garsiniais iliustruota Nepriklauso-
mybės paskelbimo ištrauka.

Dr. Vytautas Dambrava, VLB Krašto
Valdybos pirmininkas, dėkojo visiems
tautičiams, įsijungusiems į minėjimą. Jis
prašė tautiečių visuomet statyti klausimą,
kurį jisai pas sau statęs gyvenime: ar aš
atlieku pareigą Lietuvai ne vien žodžiais,
bet ir darbais.

Garbės svečias Vacys Kleiza pasakė, —
kad okupacijoje kovojanti Lietuva veda
atkaklį kovą su pavorgėju. Kova mlygi,
tačiau ji garbinga ir tautos dvasia dar te-
bėra nepalausta. Ši kova įrašanti naujus
vardus į mūsų tautos istoriją: Kalantai,
Petkų, Skuodą ir kitus. Ši laisvės kova
yra įrašoma kraujo raidėmis mūsų pogrini-
džio spaudoje. Jos yra daug: Lietuvos Ka-
talių Bažnyčios Kronika, atšventus savo
dešimtmetį, Aušra, Alma Mater. Rūpin-
toji, Varpas ir kiti leidiniai.

Prelegentas sakė: „išsivijęs lietuvių ne-
sėmė tik stebėtojai. Išsivija duoda vaisių,
kai žvelgiama į savąją išsiviją, apsiūgumu-
si į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę septyniolikoje kraštų“. Jis pasakė, kad ir ma-
žoji Lietuva Venezuoloje yra gyva, dina-
miška, kūrybinga. „Nors jūs skaičiai ne-
dideli, tačiau savo darbais ir atsiekimais
tikrai galite didžiulius“. Apdailėstavo,
„kad mes netekome darbščios asmenybės
a.a. Aleksandro Vaisiūnienės, kurį savo
rašinėliais plačiai išgarsino lietuvių va-
saulyje Venezuolos lietuvius“.

PLB pirmininko pavaduotojas Vacys
Kleiza, dėkodamas dr. Vytautui Dambravai
už jo energingą veiklą bendruomenėje,
kultūroje, politikoje, parapijoje bei spau-
doje, jį apdovanojo Vilniaus Universiteto
medaliu. Ta proga jis pasakė, kad nei viena
Bendruomenė išsivijusi, iškaitant ir
Jungtinės Amerikos Valstybės, nėra spau-
doje atžinusi to, ką pastaruoju metu yra
atlikusi Bendruomenė, kuriai vadovauja
dr. V. Dambrava.

Minėjime buvo priimta rezoliucija, ku-
rios tekstas buvo atspausdintas viet. laik-
raščiuose. Raštą J. Andronovui reikalau-
jama: atidaryti Pabaltiję (ne vien tik
kraštų sostines) tarptautiniam turizmui,
panaikinti muiltus šelpus siuntiniams, grą-
žinti tikintiesiems Šv. Kazimiero švento-
vę Vilniuje, o taip pat ir kitas uždarytas
bažnyčias, kurių esama arti šimto. Pasisa-
kyta prieš lietuvių disidentų kalinimą ir
psichiatrinį pliknuojimą. Be to, reiklau-
jama, kad Pabaltijui būtų grąžinta
laisvė ir sovietai atitrauktų savo raudon-
ąją kariuomenę.

Po minėjimo sekė Carakas lietuvių jau-
nimo žavūs tautiniai šokiai. Minėjimas bu-
vo baigtas šeiminkinių suneštomis vaisė-
mis.

F. Vacys Kleiza buvo gražiai priimtas
ir pavažiavęs mūsų tautiečių.

Dr. Vytautas Dambrava ir ponis svečio
garbei buvo suruošę iškilmingą priėmimą,
kuriam dalyvavo 40 lietuvių ir kviestų
kitaudčių.

Caracas, 1983 kovas. Julius Vaisiūnas

TIKIMASI ISSPRESTI LIETUVISKŲ PAMALDŲ SEINŲ KATEDROJE PROBLEMA

Lenkų mėnraščio Kultura (Paryžius,
1982.X.) nuomone, lietuviškų pamaldų Seinų
katedroje problema, „labai jaudinanti
lietuvišką išsiviją“, gali būti palankiai iš-
spręsta, kadangi mirė Lomžos vyskupas
Saeinowski, „kuriam lietuvių prikišdavo
religiją nusistatymą jų atžvilgiu“. E.
Zagiełl savo „Lietuvių Kronikoje“ rašo,
kad „meskailinga lietuvių mažuma Lenki-
joje yra gerai organizuota ir turi emigraci-
jos pasitikėjimą“. Lietuvai Sąjunga turi
17-a skyrių; leidžiamas trimėnesinis 3,000
egz. žurnalas, „Jų veikla kontroliuojama
valdžios, kuri yra nusistatiusi palyginti
tolerantiškai, tačiau vietiniai organai da-
ro kliūčių“.

(Elta)

KREMLIAUS KERSTAS

Sov. Sąjunga ištrėmė Britanijos karo
attache D. Williams ir Financial Times
korespondentą A. Robinsoną už „neleistiną
veiklą“.

MUZIKA IR PANTOMINOS VAKARAS
Zigimantas Banevičius dalyvaus DBLJ
rengiamoje programoje, Londone.

Visi kviečiami pamatyti Muzikos ir Pan-
tomimos programą, kurią atliks Zigimantas
Banevičius iš Prancūzijos ir Raminta
Lampsatytė iš Vokietijos. Pasirodymas
įvyks The Place theatre, Dukes Road, Lon-
don WC1, gegužės 14 d., 19 val. Teatras
yra prie pat Euston geležinkelio stoties,
labai arti St Pancras ir Kings Cross, tad
lengvai pasiekiamas netik londoniečiams,
bet ir provincijos lietuviams.

Muzikos ir Pantomimos Vakarą rengia
DBL Jaunimo Sąjunga, ir visas pelnas ski-
riamas Jaunimo Kongreso Fondui, Iėji-

mas — 4 sv. Bilietus galima užsisakyti iš
anksto pas Vidą Puodžiūną, rašant Lietu-
vių Namų adresu. Čekius ir pusto perla-
das prašoma rašyti „Lithuanian Youth
Congress“ vardu.

Zigimantas Banevičius, gimęs ir augęs
Vilniuje, 1966-1970 m. studijavo pantomi-
mą Kauno Pantomimos ir Dramos Mokyk-
loje. Profesinę karjerą pradėjo 1968 m.
Kauno Valstybinėje Pantomimos Teatre.
Vėliau dirbo Kauno Valstybiniame Muzi-
ko ir Vilniaus Valstybiniame Dramos te-
atruose. 1968 m. atliko „Šešėlio“ rolę pa-
garsėjusiam „Mamuto medžioklės“ spek-
taklyje (aut. K. Saja, rež. J. Jurašas). Taip
pat pasirodė Vilniaus televizijoje ir
keliose filmuose, tarp kurių buvo „Velnio“
rolė „Balteragio maitinė“. 1973-1974 m.
dirbo Maskvoje, o 1976-80 m., Varšuvoje.
Nuo 1981 m., gyvena Paryžiuje, kur vie-
nerius met